

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Uşaqların mədəsi
məktəbdə niyə
"zibillənir" - bütet
problemi
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 5 oktyabr 2023-cü il Cümə axşamı № 178 (8314) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezidentin xüsusi nümayəndəsi
İrana niyə gedib - təhlil

Münasibətlərdə
yeni mərhələ;
ekspertlərin
proqnozu

yazısı səh.7-də

Azərbaycan Fransa ilə
əlaqələrə yenidən baxır -
Paris yanlışlarını düzəldəcəkmi...

yazısı səh.8-də

Strateji məhsullar üzrə
ehtiyatlarımız artırılır - rəy

yazısı səh.10-də

Çinin dövlət borcu global
iqtisadiyyat üçün təhdidə çevrilir

yazısı səh.12-də

Binəqədi və Abşeronun bəzi
ərazilərinin Sumqayıta verilməsini
zəruri edən səbəblər - rəy

yazısı səh.3-də

Putin daha İrəvana getməyəcək -
Kreml lideri ad günü "hədiyyəsi" nə
necə cavab verəcək...

yazısı səh.11-də

"Cəbrayıl dünyanın ən
abad və gözəl bölgəsinə
çevriləcək" - deputat

yazısı səh.4-də

Müəllimlərə hədiyyə
verənlərə xəbərdarlıq

yazısı səh.3-də

Qadını intihar həddinə
çatdıran şəxs barəsində
cinayət işi başlandı

yazısı səh.3-də

Dünyanın ən bahalı
7 rəsm əsəri

yazısı səh.14-də

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV DƏN DAHA BİR QƏTİYYƏTLİ ADDIM - "FRANSALI GÖRÜŞ" DƏN İMTİNA

Azərbaycan rəhbərinin Qranadadakı toplantıya getməməsinin
səbəbləri açıqlandı: Bakı regiondan uzaq ölkələrlə regionun
problemlərini müzakirə etməyə lüzum görmür yazısı səh.5-də

Qandallanan separatçı "liderləri" hansı cəza gözləyir - rəylər

Yeni tarix yazan və haqlı Azərbaycana
qarşı qərəzli bəyanatların heç bir
əhəmiyyəti ola bilməz, çünki... yazısı səh.6-də

Paşinyan:
"İstefa versəm,
vəziyyətimiz
daha püs
olacaq"

yazısı səh.2-də

Fransa Senatının üzvü:
"Rəsmi
Parisin
mövqeyi
qəbul edilməzdir"

yazısı səh.7-də

Rusiya
Ermənistana,
yoxsa İrəvan
Kremlə xəyanət
edib? - Mişelin
absurd
açıqlaması...

yazısı səh.9-də

Zelenski Prezident İlham Əliyevə zəng edib

Oktyabrın 4-də Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

APA xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Prezidentinin Mətbuat Xidməti məlumat yayıb.

Prezident Volodimir Zelenski Azərbaycanın Ukraynaya göstərdiyi əhəmiyyətli humanitar yardıma, xüsusilə qış şəraitində enerji sektoruna verilən dəstəyə görə təşəkkürünü bildirib.

Telefon söhbəti əsnasında dövlətlərin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə bir daha dəstək ifadə olunub, regional təhlükəsizlik, mövcud təhdidlər və gələcək əməkdaşlıq formatlarına dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Türkiyə MN-də güc strukturları rəhbərlərinin toplantısı keçirilib

Türkiyənin Milli Müdafiə Nazirliyində güc strukturları rəhbərlərinin toplantısı keçirilib.

"Report" xəbər verir ki, məlumatı "TRTHaber" yayıb.

Məlumatla görə, toplantıda milli müdafiə naziri Yaşar Güler, xarici işlər naziri Hakan Fidan, daxili işlər naziri Əli Yerlikaya, Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisi ordu generalı Metin Gürak, Milli İstihbarat Təşkilatının rəisi İbrahim Kalın iştirak ediblər.

İran prezidenti Xələf Xələfovü qəbul edib

İran prezidenti İbrahim Rəisi Tehrandə səfərdə olan Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Xələf Xələfovü qəbul edib.

APA xəbər verir ki, Xələf Xələfov İran prezidenti ilə ikitərəfli münasibətləri müzakirə edib.

Tərəflər regiondakı vəziyyəti də müzakirə ediblər.

Reintegrasiya prosesinə qoşulmaq üçün 15 erməni sakin müraciət edib

Dövlət Miqrasiya Xidməti və Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Qarabağdakı ermənilərin reintegrasiya prosesi ilə bağlı birgə məlumat yayıb. Xəbər Qarabağ bölgəsində sosial, humanitar, iqtisadi və infrastruktur məsələlərinin həlli üzrə İşçi Qrupa verilən müvafiq tapşırıqlar çərçivəsində DMX və ƏƏSMN tərəfindən bölgədə müvafiq işlərin davam etdirildiyi bildirilir. Qeyd edilir ki, reintegrasiya prosesinə qoşulmaq məqsədilə ilkin qeydiyyatdan alınmaq üçün fiziki olaraq yerində 13 nəfər, bu məqsədlə yaradılmış xüsusi portal reintegration.gov.az vasitəsilə elektron qaydada 2 nəfər olmaqla, ümumilikdə 15 nəfər sakin könüllü şəkildə zəruri olan bütün məlumatları təqdim edərək DMX-yə müraciət edib. Sakinlərin hər birinin ilkin qeydiyyata dair müraciətləri qəbul edilib və onlara müraciətlərinin icrası barədə əlavə məlumat veriləcəyi bildirilib.

Müraciət edənlər Qarabağ manı sakinlərlə hüquqi maarifləndirmə işləri aparılıb, onlara reintegrasiya prosesi barədə məlumat verilib. Həmçinin reintegrasiya ilə bağlı müraciətlərin qəbulu, icrası və maarifləndirmə işinin aparılması reintegration.gov.az (Çağrı Mərkəzi, WhatsApp, Çat və elektron poçt da daxil olmaqla)

portalı vasitəsilə həyata keçirilir. Bu günədək portal vasitəsilə DMX-yə ümumilikdə 98 müraciət daxil olub. Müraciətlərin əksəriyyəti reintegrasiya prosesinə marağını ifadə edən şəxslər tərəfindən sorğu, həmçinin ilkin qeydiyyatdan keçmək üçün məlumat və dəstək xarakterli olub və hər biri müvafiq qaydada cavablandırılıb.

Həmçinin bölgəyə ezam olunan ƏƏSMN əməkdaşları humanitar vəziyyətlə əlaqədar cari ehtiyacların müəyyən edilməsi üçün sakinlərlə ilkin sosial-psixoloji, sosial xidmətlərə, reintegrasiya xidmətlərinə dair qiymətləndirmə və maarifləndirmə işi aparıb, ehtiyacları müəyyənləşdirib, həmçinin əlillik və reabilitasiya xidmətlərinə dair məsləhətlər veriblər.

KİV: "ABS İrandan müsadirə edilən silah və sursatı Ukraynaya verəcək"

ABS İrandan müsadirə edilən minlərlə silah və sursatı Ukraynaya verəcək.

APA xəbər verir ki, bu barədə CNN məlumat yayıb.

Qərarın bu həftənin sonuna qədər elan olunacağı bildirilib. Minlərlə silah və sursatın Yəmənəki husilərə göndərilərkən ələ keçirildiyi vurğulanıb.

Səlim Müslümovun məhkəməsi yekunlaşır

Səlim Müslümovun cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə prosesi keçirilib.

APA xəbər verir ki, bu gün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Faiq Qəniyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə zərərçəkmiş tərəfin - Maliyyə Nazirliyinin nümayəndəsi iştirak edib. Hakim məhkəmə istintaqının yekunlaşmaq üzrə olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, Səlim Müslümov dəymiş ziyanın 20 milyon manatını, bundan əlavə şirkətlər tərəfindən mənimşənilən 4 milyon 500 min manat məbləği də ödəyib.

Maliyyə Nazirliyinin nümayəndəsi istintaqın yekunlaşmasına etiraz etmədiklərini bildirib.

Səlim Müslümovun vəkili isə digər həmkarının prosesdə iştirak etmədiyini əsas gətirərək iclasın təxirə salınmasını istəyib.

Məhkəmə prosesinin oktyabrın 18-də davam etdirilməsi qərar alınıb.

Rusiya Zəngəzur dəhlizi layihəsində mühüm potensial görür

Rusiya Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşmasına doğru irəliləmək üçün Zəngəzur dəhlizi layihəsinin həyata keçirilməsində mühüm potensial görür.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə oktyabrın keçirdiyi brifinqdə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova bildirib.

"Azərbaycanı Ermənistan ərazisindən keçməklə Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirən nəqliyyat marşrutunun bərpası layihəsi nəzərdən keçirilir. Biz bu layihənin həyata keçirilməsində İrəvanla Bakı arasında münasibətlərin normallaşdırılması istiqamətində mühüm irəliləyiş potensialı görürük. Əlbəttə ki, hər şey ölkələrin siyasi iradəsindən və konkret razılaşmaların əldə olunmasına hazır olmasından asılıdır", - Rusiya XİN sözcüsü vurğulayıb.

Paşinyan: "İstefa versəm, vəziyyətimiz daha pis olacaq"

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan hansı halda istefa verə biləcəyini açıqlayıb.

APA "Sputnik Armenia"ya istinadən xəbər verir ki, o, ölkənin bütün təhlükəsizlik problemlərinin həll olunacağına əmin olduğu təqdirdə istefa verə biləcəyini deyib.

"Bütün analizlər onu göstərir ki, istefa olarsa, vəziyyət daha da pis olacaq", - o, parlamentdə qeyd edib.

Binəqədi və Abşeron rayonlarının bəzi əraziləri Sumqayıtın inzibati ərazisinə verilir. Bu, "Bakı şəhəri Binəqədi rayonunun, Sumqayıt şəhərinin və Abşeron rayonunun sərhədlərinin müəyyənləşdirilməsi haqqında" qanun layihəsində əksini tapıb.

Layihədə qeyd edilib ki, Binəqədi qəsəbəsinin ərazisindən 1213 ha torpaq sahəsi, Abşeron rayonunun inzibati ərazisində yerləşən 375 ha və 2223,67 ha torpaq sahəsi Sumqayıt şəhərinin inzibati ərazisinə verilir. Bu məsələ ilə bağlı sosial şəbəkələrdə müxtəlif tipli iddialar var. Kimisi bunu məmur maraqları ilə əlaqələndirir, kimisi mübahisəli ərazilərin həlli kimi təqdim edir.

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev "Yeni Müsavat"a şərhində qeyd etdi ki, Sumqayıt şəhərində əhalinin sayı artır. Ekspert Sumqayıtın sənaye şəhəri olduğuna və yerləşmə baxımından əlverişli mövqedə yerləşməsinə diqqət cəkdi: "Sumqayıt həm paytaxt Bakıya, o cümlədən şimal bölgəsinə ən yaxın şəhərdir. İş yerləri, ali təhsil müəssisələri və s. ilə əlaqədar son illər axın çoxalıb. Sumqayıtda inzibati torpaq sahələri tükənmək üzrədir. Artıq Bakı şəhəri, belə demək olarsa, fərdi yaşayış evləri üzərindən Xırdalan, Ceyranbatan və Sumqayıtla birləşib. Bakı və Abşeron ərazilərində torpaq sahələri tükənmək üzrədir. Sumqayıt sənaye şəhəri olduğuna görə həmin ərazilərdə, o cümlədən Binəqədi və Abşeronda digər təyinatlı torpaqlar çoxdur. Bu ərazilərdə tikinti işlərinin aparılması, yaşayış massivlərinin salınması qanunla qadağandır. Azərbaycanın digər ərazilərinə nisbətən daha çox zavod olduğuna görə, həmçinin magistral yolun üstündə yerləşdiyi üçün böyük ehtimalla torpaq çatışmazlığı yaranıb. Zənnimcə, Binəqədi və Abşeron rayonlarının bəzi ərazilərinin Sumqayıtın inzibati ərazisinə verilməsi həm də yeni müəssisələrin inşası, yaşayış massivlərinin salınması ilə əlaqədardır. Sənaye müəssisələri şəhərdə yox, neytral, boş ərazidə tikilir ki, insanların yaşayışına maneə törətməsin, həm də gediş-gəliş məsafəsi uzun olmasın. Axşam və səhər saatlarında Bakı-Sumqayıt yolu, 20 "anvar dairəsi istiqamətində yollarda sıxlıq olur. Yeni iş yerlərinin açılması ilə Sumqayıt sakinlərinin Bakıya iş üçün gəlmələrinin, eyni zamanda tıxacların qarşısını ala bilər".

Binəqədi və Abşeronun bəzi ərazilərinin Sumqayıta verilməsini zəruri edən səbəblər - rəy

Vahid Əhmədov: "Bu, iqtisadi inkişafa təkan verən dəyişiklikdir, Sumqayıt iqtisadi zona kimi fəaliyyət göstərə bilər"

Ekspert yeni qərarın əmlak bazarına təsirini belə şərh etdi: "Əmlak bazarında tələbat artacaq. Sumqayıt şəhərində əmlakın qiymətində artım müşahidə olunur, çünki tələbat çoxdur. Yeni yaşayış kompleksləri tikilir. Təxminən 5-6 il öncə yaşayış sahəsinin 1 kvad-

ratmetri 600-700 manat idisə, indi qiymət 1000-1300 manat arasında dəyişir".

Millət vəkili Vahid Əhmədov "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, əhalinin sayının artması, həmçinin istifadəsiz qalan torpaqlarla bağlı dəyişikliklər ola bilər: "Abşeron, Binəqədi kifayət qədər böyük ərazilərdir. Hesab edirəm ki, bu, iqtisadi inkişafa təkan verən dəyişiklikdir. Sumqayıt iqtisadi zona kimi fəaliyyət göstərə bilər. Şimal zonasına təxminən 120 kilometrlik məsafə var. Sumqayıt hər za-

man sənaye şəhəri olub. Bu gün şəhərdə böyük sənaye parkları yaradılıb. Orada təxminən 10 min nəfər işlə təmin olunub. Nəzərə almaq lazımdır ki, Quba, Qusar, Xaçmaz rayonlarının əhalisi də iş üçün Sumqayıta axın edir. Bir sözlə, dəyişikliklər həm də işsizliyin aradan qaldırılması üçün əhəmiyyətlidir. Əhalini ən çox rahat edən məsələ işsizlikdir. Əgər torpaq istifadə olunmursa, investisiya layihələri həyata keçirilə bilər. Ümumiyyətlə, regionların iqtisadi inkişafına diqqəti artırmaq lazımdır".

Millət vəkili qeyd etdi ki, bələdiyyə institutlarının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı kifayət qədər təklif verilib: "Bələdiyyələrin fəaliyyətini lazımi səviyyəyə qaldıra bilməmişik. Hər il dövlət büdcəsindən az da olsa, vəsait ayrılır ki, maaşlar verilsin. Bu qurumlar faktiki olaraq torpaq məsələləri ilə bağlı proseslərdə iştirak edirlər. Halbuki bələdiyyə əhalinin problemlərini həll etməlidir. Maddi vəsait yeterli olmadığı üçün bu mümkün olmur. Mən Türkiyə təcrübəsinin tətbiqinin tərəfdarıyam. Seçkilərdən sonra olduğu üçün bələdiyyələr nüfuzlu

təşkilatlardır. Hesab edirəm ki, dövlət struktur idarəetmə sistemində müəyyən dəyişikliklər olmalıdır. Dövlət başçısı Qarabağ iqtisadi zonasında ayrı-ayrı ərazilər üzrə nümayəndələr təyin edir, kifayət qədər uğurlu qərarlar. İcra hakimiyyəti orqanları ilə əlaqədar da islahatların zamanı gəlib. 14 iqtisadi rayon və Naxçıvan Muxtar Respublikası var. Bələdiyyələrə də səlahiyyət vermək olar ki, insanların sosial problemlərini həll etmək mümkün olsun".

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərlinin fikrincə, məqsəd Sumqayıt şəhər bələdiyyəsinin təsis edilməsi ilə bağlı ola bilər. Ekspert vurğuladı ki, yerli bələdiyyə institutlarının gücləndirilməsi, mer institutunun yaradılması illərdir müzakirə olunan və nəticəsi gözlənilən məsələdir: "Ola bilər ki, gələcəkdə həyata keçiriləcək islahatlar üçün imkanlar axtarılır. Əgər məqsəd budursa, qərar doğrudur. O ki qaldı məmurların maraqlarına, onların maraqları hər yerdə var".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

İSESCO Azərbaycanda ilk dəfə kosmos sahəsinə investisiya yatıracaq

"Azerkosmos"la İSESCO arasında birgə bəyanat sənədi imzalanıb. Bu sənədə əsasən İSESCO təşkilatı Azərbaycanda ilk dəfə kosmos sahəsində investisiya layihəsini həyata keçirəcək.

"APA-Economics" xəbər verir ki, bunu "Azerkosmos"un beynəlxalq əlaqələr üzrə müşaviri Vüqar Bayramov bildirib.

Onun sözlərinə görə, layihənin məqsədi kosmosun, eləcə də iqtisadiyyatın turizm, kənd təsərrüfatı, ekologiya sahələrində innovasiyaları ərşəyə gətirməkdir.

"Həmçinin burada əsas məqsəd ekosistemin inkişafıdır. Yeni peyk texnologiyalarını əlçatan etmək, elmi cəmiyyətlərlə fəaliyyətini birgə qurmaq, bunun müqabilində yeni innovativ texnologiyaları ortaya çıxarmaqdır", - deyir Vüqar Bayramov əlavə edib.

Müəllimlərə hədiyyə verənlərə xəbərdarlıq

"Beynəlxalq Müəllimlər Günü münasibətilə müəllimlərə hər hansı formada hədiyyələrin verilməsi və ya vəsaitin toplanması yolverilməzdir".

Modern.az xəbər verir ki, bu barədə Bakı Şəhəri üzrə

Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) müdiri Mehriban Vəliyeva Bakıdakı məktəb rəhbərləri, eləcə də valideynlərə müraciətində bildirib.

Onun sözlərinə görə, bununla bağlı monitorinqlər aparılacaq:

"Təhsil ictimaiyyətinin başladığı #MənimMüəllimim çağırışına qoşularaq müəllimlərə xoş söz, təbrik mesajlarının çatdırılması onlar üçün ən böyük hədiyyədir. Şagird və ya valideynlərin müəllimlərə

hədiyyə verməsi, vəsaitin toplanması isə yolverilməzdir. Bu kimi hallarla rastlaşdıqda nazirliyin "Qaynar xətt" xidmətinə (146) anonim olmadan məlumat verməyinizi xahiş edirik".

Qadını intihar həddinə çatdıran şəxs barəsində cinayət işi başlanıb

İyunun 16-da Cəlilabad rayonu, Göytəpə şəhər sakini Mənsurə Babayevanın yaşadığı evin həyatında yerləşən tövlədə özünü asaraq intihar etməsi faktı ilə bağlı rayon prokurorluğunda başlanmış cinayət işinin istintaqı tamamlandı.

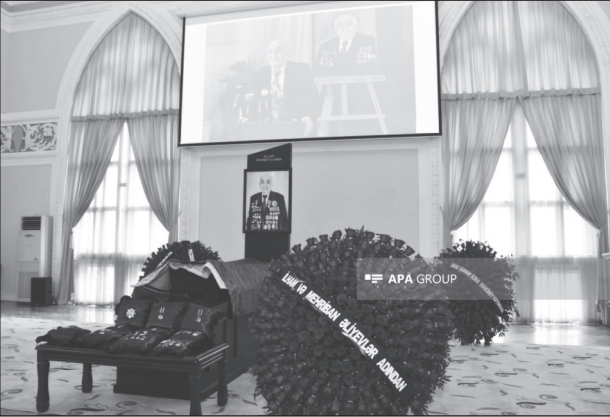
Cəlilabad rayon Prokurorluğundan APA-ya verilən xəbərə görə, istintaqla Daxil Şəbiyevin Mənsurə Babayevanı uzun müddət davam edən amansız rəftarı və ləyaqə-

tini mütəmadi olaraq alçaltması nəticəsində özünü öldürmə həddinə çatdırmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Daxil Şəbiyevə Cinayət Məcəlləsinin 125 (özünü öl-

dürmə həddinə çatdırma) və 128-ci (qəsdən sağlamlığa yüngül zərərvermə) maddələri ilə ittiham elan edilib və cinayət işi baxılması üçün aidiyyəti üzrə məhkəməyə göndərilib.

Prezident Xoşbəxt Yusifzadənin vəfatı ilə bağlı nekroloq imzaladı

Prezident İlham Əliyev Xoşbəxt Yusifzadənin vəfatı ilə bağlı nekroloq imzalayıb.

Nekroloqda deyilir:

"Azərbaycan ictimaiyyətinə ağır itki üz vermişdir. Görkəmli neftçi-alim və geoloq, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin birinci vitse-prezidenti, respublika dövlət mükafatları və Heydər Əliyev Mükafatı laureatı, geologiya-mineralogiya elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü Xoşbəxt Bağı oğlu Yusifzadə 2023-cü il oktyabrın 3-də ömrünün 94-cü ilində vəfat etmişdir.

Xoşbəxt Yusifzadə 1930-cu il yanvarın 14-də Bakı şəhərinin Pirşağı kəndində anadan olmuşdur. Orta məktəbi bitirdikdən sonra o, 1947-1952-ci illərdə indiki Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin neft və qaz yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı fakültəsində dağ mühəndisi-geoloq ixtisası üzrə ali təhsil almışdır.

Xoşbəxt Yusifzadə 1960-cı ildə geologiya-mineralogiya elmləri üzrə namizədlik, 1987-ci ildə doktorluq dissertasiyaları müdafiə etmiş, 2005-ci ildə professor elmi adını almış, 2007-ci ildə isə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü seçilmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1952-ci ildə SSRİ Neft Sənayesi Nazirliyinin Layihə İnstitutunun Bakı filialında mühəndis-geoloq kimi başlayan Xoşbəxt Yusifzadə 1954-cü ilədək "Dənizneft" Birliyində geoloji şöbə rəisinin müavini və "Azneft" İstehsalat Birliyində böyük geoloq, 1954-1963-cü illərdə indiki "Neft Daşları" Neft və Qazçıxarma İdarəsində böyük geoloq, baş geoloq və rəis vəzifələrində işləmiş, 1963-1970-ci illərdə "Başdənizneft" İdarəsində şöbə rəisi, 1970-1992-ci illərdə isə "Xəzərdenizneft" Birliyində müxtəlif rəhbər vəzifələrdə çalışmışdır.

Xoşbəxt Yusifzadə 1992-ci ilin may ayından "Azərineft" Dövlət Konserninin birinci vitse-prezidenti olmuş, həmin ilin noyabrından ömrünün sonunadək Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətində prezidentin müşaviri, vitse-prezident və birinci vitse-prezident vəzifələrini tutmuşdur.

Akademik Xoşbəxt Yusifzadə Azərbaycanın neft salnaməsinə parlaq səhifələr yazmış şəxsiyyətlərdəndir. Xəzərdə genişmiqyaslı axtarış-kəşfiyyat işlərinin uğurla aparılmasında və dənizin zəngin potensialının üzə çıxarılmasında onun müstəsna xidmətləri vardır. Alimin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı ilə 20-dən artıq neft və qaz yatağı, o cümlədən "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqları kəşf edilərək istismara verilməmişdir. Həmin yataqların kəşfi ölkəmizin neft strategiyasının milli mənafehlərə uyğun gerçəkləşdirilməsində mühüm əhəmiyyət kəsb etmişdir. Neft-qaz geologiyası üzrə səriştəli mütəxəssis olan Xoşbəxt Yusifzadə uzun illər ərzində topladığı zəngin təcrübəsini neft sənayesi strukturlarında məsul vəzifələrdə çalışarkən öz təşkilatçılıq bacarığı ilə əhəngdar şəkildə birləşdirdi.

Xoşbəxt Yusifzadə eyni zamanda neft və qaz sənayesinin aktual problemlərinin həlli, neft-qaz hasilatının inkişafı və geofiziki axtarış üsullarının təkmilləşdirilməsi sahəsində fundamental araşdırmaların müəllifi kimi tanınmışdır. Onun elmlə istehsalatın sıx bağlılığını əyani təcəssüm etdirən tədqiqatları Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı neft-qaz yataqlarının işlənməsi zamanı elmi metodların tətbiqində xüsusi rol oynamışdır. Xoşbəxt Yusifzadənin apardığı tədqiqatların nəticələri onun 200-ə yaxın elmi əsərində öz əksini tapmışdır. Alimin neft emalı sənayesində ixtiraları respublika iqtisadiyyatına böyük səmərə gətirmiş, karbonhidrogen ehtiyatlarının həcmi ilə bağlı hesablamaları həmişə özünü doğruldaraq, ona həmkarları arasında nüfuz qazandırmışdır.

Xoşbəxt Yusifzadənin Azərbaycanın neft-qaz sənayesinin inkişafında əvəzsiz xidmətləri və çoxillik səmərəli fəaliyyəti daim yüksək qiymətləndirilmişdir. O, müstəqil Azərbaycanın ali mükafatları - "Heydər Əliyev", "İstiqlal", "Şöhrət", "Şərəf", 1-ci dərəcəli "Əmək" ordenləri və "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu" ilə təltif edilmiş, "Əməkdar mühəndis" fəxri adına layiq görülmüşdür.

Görkəmli neftçi-alim və geoloq, səmimi və təvazökar insan Xoşbəxt Bağı oğlu Yusifzadənin xatirəsi onu tanıyanların qəlbində həmişə yaşayacaqdır.

Allah rəhmət eləsin!"

2020-ci il oktyabrın 4-də Ali Baş Komandan İlham Əliyev Cəbrayıl şəhərinin 27 illik əsarətdən sonra işğaldan azad olunduğu müjdəsini verdi. Cəbrayıl rayonu 1993-cü il avqustun 23-də Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdi. İşğal zamanı Cəbrayıl rayonu 1 şəhər, 4 qəsəbə və 92 kənddən ibarət idi. Cəbrayıl rayonu kifayət qədər mürəkkəb coğrafi relyefə malikdir və ermənilər 27 il ərzində burada möhkəm istehkamlar qurmuşdu. Lakin Müzəffər Ordumuz onu qısa müddətdə dağıtdı və Cəbrayıl azad edildi. Prezident İlham Əliyevin 31 iyul 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş əraziləri üzrə şəhər günləri təsis edilib. Sözügedən sərəncam əsasən 04 oktyabr Cəbrayıl şəhəri günü kimi müəyyən olub.

Cəbrayıl rayonu Azərbaycan Respublikasının cənubunda Kiçik Qafqaz dağlarının qoynunda yerləşir. Cənub tərəfdən İran İslam Respublikası, cənub-qərbdən Zəngilan, qərbdən Qubadlı, şimaldan Xocavənd, şərqdən isə Füzuli rayonları ilə həmsərhəddir. Cəbrayıl rayonu ilə Bakı arasında olan məsafə 338 kilometrdir.

Yada salaq ki, Cəbrayıl rayonu 23 avqust 1993-cü il tarixində Ermənistan ordusu tərəfindən işğal edilib. İşğal nəticəsində rayona 13,928 milyon ABŞ dolları məbləğində ziyan dəyib. Cəbrayılı məcburi köçkünlər respublikanın 58 rayonunun 2000-dək yaşayış məntəqəsində, qaçqın düşərgələrində, yük vaqonlarında və yataqxanalarda məskunlaşmışlar. 4 oktyabr 2020-ci ilə qədər Ermənistan silahlı qüvvələri Cəbrayılı bu ərazilərə - Cocuq Mərcanlı, Böyük Mərcanlı, Nüzgar, Mehdi, Çaxırlı, Aşağı Maralyan, Şəybəy, Quycay kəndləri, Cəbrayıl şəhərinə nəzarəti itirib.

Cəbrayıl rayonu Azərbaycanın tarixi abidələri, eyni zamanda dini təyinatlı abidələri ilə zəngin rayonlarından hesab olunur. Rayonun köhnə qəbiristanlığında qədim yazılar yazılmış bir lövhə parçası aşkar olunub. Həmin yerdə, yolun qırağında isə iki başdaşı vardır. Başdaşlarının yuxarı hissəsində heyvan təsvirləri - dağ keçiləri və Qobustan qayaüstü təsvirlərini xatırladan müxtəlif tamqalar həkk edilib. Cəbrayılın ətrafında müxtəlif bədii formaya malik qəbir daşları vardır, onlardan qoç heykəli olan ikisi Azərbaycanın digər dağətəyi rayonlarındakı abidələrin analogiyasıdır. Cəbrayıl rayonunda müxtəlif türbələr - Dağtumas kəndində

"Cəbrayıl dünyanın ən abad və gözəl bölgəsinə çevriləcək"

Deputat: "Tezliklə burada həyat öz axarına düşəcək"

XIII-XVI əsrlərə aid türbə, Şıxlar kəndində yerləşən Şıxbaba türbəsi (XIV əsr), Xubyarlı kəndində XVI əsrə aid səkkizguşəli türbə və onlarla başqa tarixi-dini memarlıq nümunələri vardır.

Vahid Azərbaycanın rəmzi kimi qəbul edilən Xudafərin körpüsü də Cəbrayıl rayonunda yerləşir. Bu körpü haqqında ilk məlumat VIII-IX əsrlərə aiddir. Xudafərin körpüsü Cənubi Azərbaycanla Şimali Azərbaycanın orta əsr şəhərlərini birləşdirən, karvan yolunun üstündə tikilib. O, həm də mühüm hərbi-strateji əhəmiyyət daşıyır. Araz çayının ən dar, qayalıqla əhatələnən yerində inşa edilmiş ilk körpü VIII əsrin sonu - IX əsrin əvvəllərindən başlayaraq, XIX əsrə kimi fəaliyyət göstərmişdir. Kərpic körpüsü XII əsrdə tikilib.

Cəbrayıl həm də 2014-cü ildə dədə-baba yurdunu ziyarət edərkən, erməni cəlladları tərəfindən qətlə yetirilən şəhid Həsən Həsənovun doğulduğu torpaqlardır. Cəbrayılın işğaldan azad olunduğu 4 oktyabr isə H.Həsənovun torpağa tapşırıldığı gündür...

Əslən Cəbrayıldan olan deputat Ceyhun Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a öz fikirlərini bildirdi. O dedi ki, İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın parlaq qələbəsi nəinki ölkə tarixinin, bütövlükdə dünyanın hərbi əfsanəsinə çevrildi: "4 oktyabr 2020-ci il tarixində Ali Baş Komandan İlham Əliyevin müjdəsini verdiyi Cəbrayıl şəhəri 27 illik əsarətdən sonra işğaldan azad olun-

du. Nəhayət ki, Cəbrayıl uzun müddət düşmən tapdağında qaldıqdan sonra işğaldan azad olunaraq yenidən Azərbaycan torpaqlarına birləşdirildi.

Həmin gün bütün Azərbaycan xalqı, o cümlədən cəbrayılılar böyük sevinc içində idilər. Bu tarixi müjdəyə sevinən xalqımız Azərbaycanın bütün şəhər və bölgələrində üçrəngli bayraqlarımızı dalğalandıraraq, bir daha qələbəmizə olan sevgilərini böyük coşqu ilə nümayiş etdirdilər. Bu günü görmək, bu sonsuz sevinc hisslərini yaşamaq xalqımızın ən böyük arzusu idi.

Ermənilər Cəbrayıl ərazisində bir neçə xətdən ibarət istehkamlar qurmuşdu və bu istehkamları yarmaq çox böyük qəhrəmanlıq və fədakarlıq tələb edirdi. Cəbrayıldan sonra Azərbaycan Ordusunun Xocavənd rayonunun cənub kəndləri və strateji Hadrut qəsəbəsi istiqamətində hərbi əməliyyatlar keçirməsi üçün geniş imkanlar yarandı. Üstəlik, Zəngilan, ondan sonra Qubadlı və Laçın rayonunun cənub hissəsi işğalçılardan azad edildi və Laçın dəhlizi Azərbaycanın nəzarətinə götürüldü.

1993-cü ildən ötən dövr ərzində böyük əziyyətlər hesabına əldə edilən nailiyyətlər, qazanılan uğurlar zərrə-zərrə bizi möhtəşəm qələbəyə yaxınlaşdırdı. Bu böyük sevinci cəbrayılılara, bütün xalqımıza bəxş edən Prezident İlham Əliyevə, xalqımızın bütün igid, qəhrəman əsgər və zabitlərinə ürəkdən təşəkkür edirik. İnanırıq ki, tezliklə həyat öz axarına düşəcək, Cəbrayıl camaatı öz ata-baba yurdlarına qayıdaraq yeni-

dən xoşbəxt, firavan həyat sürəcək".

Deputat əlavə etdi ki, bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Cəbrayıldakı böyük quruculuq və abadlıq işləri həyata keçirilir: "Cəbrayılılar Prezident İlham Əliyevin Cəbrayıla səfəri zamanı ictimaiyyət nümayəndələri ilə görüşünü yaxşı xatırlayırlar. Səfər çərçivəsində Prezident İlham Əliyev "KamAZ" ASC ilə "Gəncə Avtomobil Zavodu" İstehsalat Birliyinin birgə servis mərkəzinin, Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkının, Cəbrayıl şəhərində ilk çoxmənzilli yaşayış məhəlləsinin, Cəbrayıl Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının, akademik Mehdi Mehdiyə adına tam orta məktəbin təməlqoyma mərasimində, "Cəbrayıl" yarımstansiyasının, Cəbrayıldakı Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi hissə kompleksinin açılışında iştirak etdi. Bundan başqa, Hadrut-Cəbrayıl-Şükürbəyli avtomobil yolunun təməli qoyulub. Sentyabrın 28-də Prezident Cəbrayıl şəhərində inzibati binanın təməlini qoydu, Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyi tərəfindən inşa edilən ilk yaşayış məhəlləsi - Cəbrayıl Yaşayış Kompleksində aparılan tikinti işləri ilə tanış oldu, "Azərişiq" ASC-nin Cəbrayıl Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin açılışını etdi. Bütün bunlar onu söyləməyə əsas verir ki, tezliklə Cəbrayıl eləcə də işğaldan azad olunmuş digər rayonlarımız dünyanın ən abad və gözəl bölgələrindən birinə çevriləcək".

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Oktaybrın 5-də İspaniyanın Qranada şəhərində Avropa Siyasi Birliyinin növbəti zirvə toplantısı keçiriləcək. Zirvə toplantısı çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın görüşü nəzərdə tutulurdu. Sözügedən görüşdə Almaniya kansleri Olaf Şolts, Fransa prezidenti Emmanuel Makron və Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin də iştirakı gözlənilirdi.

Prezident İlham Əliyevdən daha bir qətiyyətli addım - "Fransalı görüş"dən imtina

Qranada görüşündən imtinanın səbəbləri açıqlandı: Bakı regiondan uzaq ölkələrlə regionun problemlərini müzakirə etməyə lüzum görmür

Oktaybrın 4-də isə Azərbaycanın İspaniyanın Qranada şəhərində oktyabrın 5-nə planlaşdırılan beşərəfli görüşdən imtina etdiyi bəyan edildi. Azərbaycanın görüşdən imtina etməsinin səbəbləri açıqlanıb. Bildirilir ki, Azərbaycan görüşdə Türkiyənin iştirakını təklif etmişdi və bunda israr edirdi. Lakin buna imkan verilməyib, bu məsələdə Fransa və Almaniya xüsusi canfəşanlıq nümayiş etdirib. Azərbaycana təklif olunan beşli formatda (Ermənistan-Azərbaycan-Fransa-Almaniya-Avropa İttifaqı) anti-Azərbaycan ab-havası formalaşmış. Fransa rəsmilərinin (müdafiə naziri, xarici işlər naziri və s.) ermənipərəst bəyanatları, Fransa xarici işlər nazirinin Ermənistanla səfəri və hərbi əməkdaşlıq, silah-sursat veriləcəyi haqda açıqlamalar, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin 3 oktyabrda Azərbaycanı ittiham edən açıqlaması fonunda Azərbaycan bu formatda danışıqlarda iştiraka lüzum görməyib. Buna görə Azərbaycan bu görüşdən imtina edib və Prezident İlham Əliyev Qranadaya getməyib. Çünki belə format Azərbaycana lazım deyil. Bakı regiondan uzaq ölkələrlə regionun problemlərini müzakirə etməyə lüzum görmür. Bakı hesab edir ki, bu məsələlər regional çərçivədə müzakirə və həll edilə bilər. Açıqlamada sonda bildirilir ki, bununla belə, əv-

vəlki Al-Azərbaycan-Ermənistan üçlü formatı gündəmə gələrsə, Azərbaycan görüşdə iştirak edə bilər. Fransanın iştirak etdiyi heç bir format Azərbaycan üçün məqbul deyil, Bakı belə platformada iştirak etməyəcək.

Politoloq Murad Sadəddinov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, 24 saatlıq lokal antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri, Ermənistan silahlı birləşmələri tərk-silah edildikdən, separatçı quldur rejimin rəhbərləri saxlandıqdan sonra istər Cənubi Qafqazda, istər Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərində yeni reallıq formalaşsın: "Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişinin imzalanmasına olan bir sıra maneələr aradan qalxıb. Həmin qanunsuz silahlı qüvvələrin, silahlı qrupların Azərbaycan ərazisində qalması Ermənistanla Azərbaycan arasında gedən sülh danışıqlarının irəliləməsinə, müsbət nəticə verməsinə böyük əngəl idi. Eyni zamanda həmin silahlı birləşmələr və silahlı terrorçu dəstələr sülh sazişi imzalandığı halda ondan sonrakı dövr üçün ciddi təhlükə idi. İndi bu təhlükə sıradan çıxarıldı. Bu da Azərbaycanla Ermənistan arasında bundan sonra gedəcək danışıqlar prosesinə böyük təkan ola bilər. Lakin Fransa və Almaniya, xüsusilə Fransa Ermənistanı açıq-aşkar müdafiə etməklə,

Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeni daha da sərtləşdirərək sülh sazişinin imzalanmasına imkan vermirlər. Dördlük Qranada danışıqlarına Türkiyənin qatılmasına imkan verməməklə Azərbaycanı tələməyə məqsədi güdürdü. Eyni zamanda onların məqsədi danışıqlarda əsas platformanın özləri olduğu görüntüsü yaradaraq nəticəsiz sülh danışıqları sırasına daha birini əlavə etmək idi. Ona görə də Azərbaycan Qranada görüşünə qatılmaq qərarını tamamilə düzgün olaraq qəbul etdi. Azərbaycan regional müzakirələrdə region ölkələrinin, xüsusilə Türkiyənin iştirakında israrlıdır. Azərbaycanın bu mövqeyi region ölkələrinin maraqlarına tam cavab verir. Çünki qeyri-region ölkələrinin bölgəyə hərbi-siyasi yerləşmə cəhdlərini artırması Cənubi Qafqazda münasibətləri gərginləşdirməklə yanaşı, destabilizasiya yaradır. Azərbaycan regional məsələlərin həlli üçün "3+3" formatını təklif edib. Hazırda İran da bu formatın tərəfdarı olduğunu Ermənistanla bəyan edib. Təsədüfi deyil ki, İranda səfərdə olan Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryana qeyri-region ölkələrinin regiona müdaxiləsinin yolverilməzliyi barədə xəbərdarlıq edilib və "3+3" formatlı platformanın vacibliyi vurğulanıb".

Politoloq qeyd etdi ki, Azərbaycan bu qərarı ilə həm də Fransaya, Almaniya, Ermənistanla yeni re-

allıqları qəbul etməkdən başqa yol olmadığını göstərdi: "Ermənistan əgər sülh istəyirsə, Fransa kimi pozuculuq mövqeyində olan dövlətlərin vasitəçiliyindən imtina etməlidir. Ya Azərbaycanla heç bir vasitəçi olmadan birlikdə danışıqlar aparmalı və sülh sazişini imzalamalıdır, ya da regionun böyük dövlətləri olan Türkiyə və Rusiyanın birlikdə iştirak etdiyi vasitəçilik formatına üstünlük verməlidir. Ermənistan sülh istəyirsə, bundan sonra keçiriləcək danışıqlarda "etnik təmizləmə" söhbətini dilə gətirməməlidir".

Politoloq Elxan Şahinoğlu isə bildirib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İspaniyanın Qranada şəhərində oktyabrın 5-nə planlaşdırılan beşərəfli görüşdən imtinası doğru qərardır: "Fransa və onun yedəyində sürünən Almaniya rəsmiləri ermənipərəst mövqelərini gücləndiriblər. Onlar balanssız Ermənistanın xeyrinə pozduqlarına görə vasitəçi ola bilməzlər. Halbuki Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında görüşlər Avropa İttifaqının rəhbəri Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə keçirilirdi və bu görüşlərdə nisbətən müsbət atmosfer formalaşmışdı. Fransa prezidenti Emmanuel Makron masada oturmağa başladıqdan bu yana Brüssel vasitəçiliyində irəliləyiş ol-

XİN Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinə cavab verdi

Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və işğalı nəticəsində suveren ərazilərimizdə yaratdığı qondarma separatçı rejimin üzvlərinin Azərbaycan tərəfindən həbsinə etiraz olaraq 4 oktyabr tarixində verdiyi bəyanatı qətiyyətlə pisləyirik.

Sözügedən bəyanat Ermənistanın Azərbaycana qarşı onilliklər ərzində yürütdüyü təcavüzkar siyasət və əməllərdən əl çəkmədiyini nümayiş etdirir. Bu bəyanat həmçinin həbsi həyata keçirilmiş şəxslər tərəfindən törədilmiş əməllərə bəraət qazandırılması cəhdidir.

Azərbaycana qarşı təcavüzə, separatçılığın təşviq edilməsində, terror əməllərində, əsirlikdə olan hərbi qulluqçular və mülki şəxslərə qarşı sülh və insanlıq əleyhinə, müharibə və digər ağır cinayətlər törədilməsi və digər faktlar üzrə Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələrlə başlanmış cinayət işi çərçivəsində qeyd edilən şəxslərin həbsi ədalətin bərpasına xidmət edir və bu addımların legitimliyinin şübhə altına alınması qəbul edilməzdir.

Qeyd edilənlərlə yanaşı, tərk-silaha razı olan minlərlə Ermənistan hərbiçisinin və qanunsuz hərbi birləşmələrin Azərbaycan tərəfindən humanist addım olaraq sərbəst buraxıldığı və heç bir maneə olmadan Ermənistanla gətirdiyi Ermənistan XİN-ə yaxşı məlumdur və bu xüsusda Ermənistanın apardığı saxta kampaniyanın heç bir əsası yoxdur.

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindən könüllü əsasda Ermənistanla gətirmiş erməni sakinlərin öz yaşayış yerlərinə geri qayıtmasını təşviq etmək əvəzinə, onlar arasında təşviş yaratmaq və Azərbaycana qarşı irqi və etnik nifrət aşılamaq məqsədi daşıyan bu bəyanat Ermənistanın sülh söylərinə mane olan destruktiv fəaliyyətinin tərkib hissəsidir.

Ermənistanın Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsində düşər olduğu uğursuzluqlara rəğmən yenə də əsassız olaraq və beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə zidd şəkildə məhkəmə qarşısında iddialar irəli sürməkdə davam etməsi bu ölkənin Azərbaycanla sülh və normalaşma prosesində maraqlı olmadığını nümayiş etdirir.

Ermənistanın bu kimi fəaliyyəti bölgədə sülhün, təhlükəsizliyin və ədalətin bərqərar olmasına əsas təhdid mənbəyidir.

imtina etməklə doğru addım atıb: "Fransa xarici işlər nazirinin İrəvan səfəri və oradakı anti-Azərbaycan açıqlamaları əgər Fransa "vasitəçi"lərdən biri kimi iştirak edəcəksə, Qranada görüşünün Azərbaycan üçün məqsəduyğunluğunu sual altına alırdı. Əgər bu sualı götürməyə imkan verən yeni situasiya yaranan hadisə yoxdursa, ən doğru addım "Fransalı görüş"dən imtinadır".

AXP sədri Pənah Hüseyn də bildirib ki, Azərbaycan Qranada görüşündən

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Olduqca mühüm tarixi proseslər yaşayırıq. Ölkəmizin ərazisində ikinci erməni dövləti qurmaq istəyən separatçı rejimin rəhbərləri antiterror tədbirlərindən sonra bir-bir həbs olunaraq Bakıya, mühakimə olunmağa gətirilir.

Milyarder Ruben Vardanyan, Lyova Henrixi Mnatsakanyan, David Babayan, Davit Manukyandan sonra Qarabağdakı separatçıların keçmiş "prezident"ləri Araik Arutyunyan (2020-2023), Arkadi Qukasyan (1997-2007) və Bako Saakyan (2007-2020), "Daşnakasutyun" partiyasının "Qarabağ təmsilçisi" və separatçı rejimin keçmiş parlament sədri David İşxanyan törətdikləri cinayət əməllərinə görə barələrində aparılan cinayət işləri üzrə Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən saxlanılaraq Bakıya gətirilib.

Bu şəxslər illərlə törətdikləri və rəhbərlik etdikləri cinayət əməllərinə görə qanun qarşısında cavab verəcəklər.

Qeyd edək ki, bəzi bəd-xah ölkələr, erməni diasporu Azərbaycanın bu haqq işinə görə səslərini başlarına atıblar. Kimisi Azərbaycana qarşı sanksiyalara səsləyir, kimisi onların dərhal buraxılmasını istəyir və s.

Ancaq fakt budur ki, bu adamların dəhşətli cinayətləri sübuta yetirilib, bəşəri cinayətlər törətdiklərinə dair faktlar göz önündədir. De-fakto bu adamlar terrorçuluq, separatizm, kütləvi qırğın kimi bəşəri cinayətlər törədiblər. Belələrinin mühakiməsi beynəlxalq hüququn tələbidir və buna görə kimsə Azərbaycana irad tuta bilməz. Bu əməllərə görə onlar ömürlük azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılmalıdır.

Millət vəkili Elman Nəsirov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Birmənalı bu fikri söyləmək mümkündür ki, 21-ci əsrin siyasi lideri Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevdir, 21-ci əsrin xalqı Azərbaycan xalqı, 21-c əsrin ordusu Azərbaycan Silahlı Qüvvələridir. Bu 3 qüvvənin vəhdəti, birliyi və həmrəyliyi tarixi qələbələrimizi, tarixi zəfərimizi şərtləndirən fundamental, həlledici amillərdir və 21-ci əsrdə ərazi bütövlüyünü tam və qəti şəkildə təmin edilməsi məhz bu qüvvələrin adı ilə bağlıdır. Lakin nə edək ki, dünya özü ədalətsizdir, nə edək ki, beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin keşiyində dayanmalı olan ölkələrin özü ilk növbədə onu pozan dövlətlər statusundadır və haqdan, ədalətdən danışdıq, nahaqqı müdafiə mövqeyində dayananlar da kifayət qədərdir".

Deputat qeyd edib ki,

Qandallanan separatçı "liderləri" hansı cəza gözləyir - rəylər

Yeni tarix yazan və haqlı Azərbaycana qarşı qərəzli bəyanatların heç bir əhəmiyyəti ola bilməz, çünki...

bölgədə son dövrdə baş verən siyasi proseslər fonunda bu qənaət daha güclənib: "Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Qarabağda erməni separatizminin və terrorizmin kökünü kəsdi. Erməni terrorizminin məhv edilməsi əslində beynəlxalq terrorizmə qarşı mübarizə prosesinə Azərbaycanın növbəti çox mühüm bir töhfəsidir. Bu baxımdan, bu, təkcə lokal, regional deyil, həm də global mənə və mənə kəsb edir. Lakin qeyd etdiyim kimi, beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin keşiyində dayanmalı olan, ilk növbədə BMT Təhlükəsizlik Şurasının daim üzv ölkələrində, ABŞ-da, Fransada Azərbaycanın son tarixi nailiyyətlərini həzm edə bilməyən siyasi dairələr yenidən fəallaşmış, Azərbaycanı təhdid edirlər.

Amerikanın təcridatçına qədər erməni xislətli olan deputat Şerman Azərbaycanı təhdid edir və ölkəsinin siyasi, hərbi rəhbərliyinə çağırış edir ki, Ermənistanla müasir silahlar vermək lazımdır ki, Azərbaycana qarşı revanşist müharibəyə girişsin, hərbi addımlar atsın. Həmçinin Fransanın müdafiə naziri vurğulayıb ki, ölkəsi Ermənistanla bağlı prosesləri diqqətlə izləyir və bu ölkəyə hər cür hərbi yardım göstərilməsi məsələsi nəzərdən keçirilməlidir və qeyd edir ki, bütün bu proses şəxsən Fransa Prezidenti Makronun nəzarəti altındadır. Onları narahat edən nədir? Niyə ermənidən çox erməni olmaq istəyirlər? Səbəb bu imiş ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü

bərpa edib? Halbuki həmin dövlətlər BMT Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün lehinə səs veriblər. Azərbaycan bu gün öz gücü hesabına erməni separatçıları tərk-silah edib, onları Qarabağdan çıxardıb və bunu 1993-cü ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasında lehinə səs verdikləri 4 qətnamə tələb edirdi, həmin qətnamələr havada qalmışdı, icra olunmurdu. Bizə sağ ol deməli, təşəkkür etməlidirlər ki, onlar, yeni BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvləri deyil, biz həmin qətnamələri icra etdik. Amma görün nəyin tələşini keçirirlər - "Azərbaycan antiterror tədbirləri çərçivəsində Qarabağın siyasi liderlərini həbs edib". Siyasi lider nə anlamına gəlir? Məgər Qarabağ erməniləridir ki, hələ bir onların siyasi liderləri də olsun? Qarabağ Azərbaycandır, Azərbaycan da unitar dövlətdir və onun da bir Prezidenti var - cənab İlham Əliyev. Bəs onda Qarabağın hansı liderlərindən söhbət gedə bilər? Amerikalı senatorlar və konqresmenlər, fransalı deputatlar, siz hesab edirsiniz ki, separatçı rejimin keçirdiyi qeyri-qanuni seçkilər legitimdir? Siz bunu söyləmək istəyirsiniz? Eyni məntiqə Marseldə olan ermənilər yığılıb, qondarma seçkilər, prezident seçkiləri keçirsinlər. Siz buna dözersiniz? Və yaxud Kaliforniyada olan ermənilər yığılıb, seçkilər keçirsinlər, orada oyuncaq erməni dövləti yaratsınlar, siz bununla barışarsınız? Əlbəttə xeyr, onu elə bələkdə məhv edərsiniz, separatiz-

hazırda çox böyük tarixi hadisələr yaşanır: "Əslində biz zahirən ölkəmizin bir hissəsinin azad olunması kimi görünən hadisəni dərinlən təhlil etsək, görürük ki, az qala bölgənin taleyinə təsir edən bir proses baş verib.

Xatırladım ki, ikinci erməni dövləti yaratmaq istəyənlərin planı tam 100 il əvvəl məşhur "Şərq məsələsi"nin tərkib hissəsi idi. Yeni bütün Türk dünyasının sarsıtmaq, onun arasındakı əlaqələri kəsmək üçün atılan addım idi. Əslində 44 günlük Vətən müharibəsi

hatlıqları məhz bundandır.

Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan haqlı dava edir. Bu gün Türkiyə də məhvərində olmaqla, Türk Dövlətləri Təşkilatı kimi böyük bir güc ortadadır və bizə heç kim heç nə edə bilməz.

Azərbaycana qarşı cinayət törətmiş adamlardan biri Araik Arutyunyanın özünün ifadələrində var ki, "biz Gəncəyə raket atdıq". Gəncəyə raket atılıb, dinc əhali öldürülüb və bu atılan raket qadağan olunmuş silah idi, hansı ki, Rusiya belə onu satmır. Bəs onlar bu silahı necə əldə edib, necə ərazimizə atmışdılar? Və təkcə Gəncəyə deyil, digər ərazilərə də raket atıldı, dinc əhaliyə qarşı terror hadisələri törədildi. Bütün bu cinayətləri törətdiyini Araik özü etiraf etmişdi.

Digər cinayətkarlar da bunu ediblər və etdikləri barədə kitablar yazıblar. Məsələn, Zori Balayan Xocalıda olan hadisələri təsvir edib,

min yuvasını dağıdarsınız, onun heç tozu da qalmaz. Onda bu nə məntiqdir, davranışdır?"

Elman Nəsirov vurğulayıb ki, Azərbaycana qarşı edilən təhdidlərin, addımların heç bir mənası olmayacaq: "Hesab edirəm ki, bütün bunlar, amerikalıların öz məntiqləri ilə desək, nonsensdir. Anti-Azərbaycan addımların heç bir mənası olmayacaq. Çünki Azərbaycan güclü dövlətdir, Azərbaycan da ictimai-siyasi sabitlik, vətəndaş həmrəyliyi hökm sürür, onun dünya səviyyəli lideri var, bu gün dünyada öz sözünü demiş ən güclü ordularından birinə malikdir. Eyni zamanda Azərbaycan xalqı dəmir yumruğa çevrilmiş bir xalqdır və qeyd etdiyim kimi, bu birlik bizim tarixi qələbələrimizin kökündə dayanan əsas səbəblərdir. Və bizə təzyiqlər, basqılar olduqca, bu birlik onların arzularının əleyhinə olaraq daha da güclənir, daha da monolitləşir".

Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri Fərac Quliyev isə qeyd edib ki,

və bir günlük antiterror əməliyyatı bu məşhur "Şərq məsələsi" projesini alt-üst etdi, ikinci erməni dövləti yaratmaq istəyənlərin arzularını gözündə qoydu, Ermənistanın "dənizdən denizə" proyehtinin üstündən xətt çəkdi. Bu layihə təkcə Azərbaycanı deyil, Gürcüstanın və digər dövlətlərin ərazisini əhatə edirdi. Yeni bu layihə əslində bütün bəşəriyyəti narahat edən, böyük katalizmləri əhatə edən layihə idi və alt-üst oldu. Üstəlik, yeni dünya düzəmi quruluşunda Qafqazlardan Orta Asiyaya keçid olan bir yer, Azərbaycan ərazisi bir boğaz idi və qara əllər bu boğazı tutmuşdu, sıxırdı, bu qara əllər kəsildi. Yeni aparılan bu əməliyyat əslində bəşəriyyətə xidmət edən əməliyyatdır.

Əslində bizim üzərimizə gələn dövlətlər bunun nə anlamında olduğunu başa düşür. Baxın, üstümüzə kimlər gəlir, tam yüz il əvvəl Fransa başda olmaqla, Qərb dövlətləri, Türkiyəni, Türk dünyasını sarsıtmaq planları qoymuşdu. Bu gün onların nara-

hansı cinayətləri törətdiyini etiraf edib. İnsanlıqdan, humanizmdən danışan dövlətlər indi üzərimizə müxtəlif səslər çıxarıb və anlamırlar ki, hansı insan hüquqlarından danışırıqlar?

Təkcə Xankəndidən 11 min azərbaycanlı çıxarılıb, mal-mülkü əllərindən alınıb. 30 ildən sonra insanların sümükləri tapılır, DNT analizi ilə onların kimliyi müəyyən edilir. Həmin dövlətlər bir dəfə səslərini çıxardırlarmı? Əlbəttə ki, heç vaxt. Ona görə də bu cinayətkarları tutmaq, qalanlarının da tapılması və cəzalandırılması bizim haqqımızdır. Onlar bir ölkəyə, xalqa qarşı genosid törədiblər, yer üzündən silmək üçün əllərindən gələni ediblər.

Mən bu qələbəni xalqımıza yaşadan şəhidlərimizə Allahdan rəhmət diləyir, qazilərimizə cəsaətliliyi arzulayıram. Möhtəşəm Ordumuza, xalqımıza və bu işləri təşkil edən Ali Baş Komandanımıza sonsuz minnətdarlığımı və təşəkkürümü bildirirəm".

Q Xalida GƏRAY, "Yeni Müsavat"

44 günlük müharibə dövründə və ondan sonrakı mərhələdə Azərbaycanla qarşı qeyri-səlam, qonşuluq, dostluq münasibətlərinə yaraşmayan şəkildə mövqe tutan İran İslam Respublikası bu müddət ərzində əlaqələrə ciddi zərbə vurdu.

Xüsusi Zəngəzur dəhlizi məsələsində qərəzli, təhdidli açıqlamalar verdilər. Hətta Azərbaycanın Təhrandakı səfirliyində terror aktı da törədildi. Rəsmi Bakı kifayət qədər təmkin göstərməklə yanaşı, İranla adekvat davrandı. Daim gərginliyi aradan qaldırmaq üçün İrana tövsiyələr verildi.

İran tərəfinə bütün gedişlərlə anlaşıldı ki, Azərbaycanla təhdid dilində danışmaq mümkün deyil. Nəhayət, bir müddət öncə İran rəsmiləri Azərbaycana səfərlər etməyə başladılar, pozitivlik hiss olunan açıqlamalar verildi. Antiterror tədbirlərindən, suverenliyimiz tam bərpa olunandan sonra isə maraqlı bir gedişat izlənilir: İki gün öncə Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan İrana səfər edib. O, İran prezidenti İbrahim Rəisi ilə də görüşüb. Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Facebook hesabında bildirib ki, görüş zamanı regional təhlükəsizlik vəziyyəti müzakirə edilib. Belə qənaətə gəlmək olar ki, İran artıq taktikasını dəyişir. Ermənistanla "qardaş" münasibəti, Azərbaycanla qərəzli davranış siyasəti fayda verə bilməzdi.

Diqqətçəkən məqam odur ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi tapşırıqları üzrə nümayəndəsi Xələf Xələfov oktyabrın 3-də Tehrana səfər edib. Bu barədə "Nor News" portalı öz mənbələrinə istinadən məlumat yayıb. Nəşrin məlumatına görə, Xələf Xələfov bir sıra yüksək rütbəli iranlı məmurlarla görüşüb və onlarla regiondakı vəziyyəti müzakirə edib.

Tehranda səfərdə olan Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi tapşırıqları üzrə nümayəndəsi Xələf Xələfov oktyabrın 4-də İranın xarici işlər naziri Hüseyn Əmir-Abdullahianla görüşüb.

APA xəbər verir ki, Xələf Xələfov İran XİN rəhbəri ilə iki-tərəfli münasibətləri müzakirə edib.

Tərəflər eyni zamanda regiondakı vəziyyətə dair fikir mübadiləsi aparıblar.

Xələfovun İran səfərində hansı razılaşmalar əldə oluna bilər? Bu, Tehran-Bakı münasibətlərində yeni mərhələnin başlanğıcı hesab oluna bilərmi?

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu ölkələrarası münasibətlərin düzəlməsi üçün cənub qonşumuzun etməli olduğu şeyləri sadaladı: "İran hiss olunur ki, Azərbaycanla münasibətləri normallaşdırmağa çalışır. Neçə vaxtdır ki, İran xarici işlər naziri də rəsmi Bakıdan xəbəşir ki, səfirlik işini bərpa etsin. Amma hələ bu mümkün deyil. Çünki səfirliyimizə hücum olub, məhkəmə hələ başlamayıb. Düzdür, xəbərlər yayıldı ki, guya cinayətkar ölüm

Prezidentin xüsusi nümayəndəsi İrana niyə gedib: münasibətlərdə yeni mərhələ - təhlil

Elxan Şahinoğlu: "İranın xoş niyyəti yoxdursa, bu danışıqların nəticə verəcəyini söyləmək çətinidir"

Əli Örucov: "Bu səfər müəyyən pozitiv çalarlar gətirəcək"

Məhəmməd Əsədullazadə: "İran Azərbaycanla münasibətləri qaydaya salmağa çalışır"

hökümə məhkum olunub. Amma bu hələ təsdiq olunmayıb. Tələbimizi də hələ girovluqdan azad etməyiblər. Bu məsələlər həll olunmayana qədər səfirliyin bərpasından danışmaq çətinidir. Doğrudur, indi Azərbaycan xarici işlər nazirinin müavini Xələf Xələfov Tehrana dəvət ediblər. Amma cənub qonşumuzun siyasəti yenə də bizdə suallar doğurur. Çünki bir gün qabaq da Ermənistanın Təhlükəsizlik Şurasının katibi Tehrana çağırılaraq və təklif verilib ki, İran sərhəddə müşahidəçi yerləşdirsin. Burada məqsəd nədir, bunu anlamaq çətinidir. Zəhmət olmasın, İranın sözü varsa, Ermənistanla desin. Çünki Amerika ilə birlikdə birgə hərbi təlimlər keçirən də Ermənistanıdır. Qərbi Zəngəzura avropalı müşahidəçiləri yerləşdirən də İrəvandır. Bunu Azərbaycan etsəydi, İran ölkəmizə geniş miqyasda təzyiqlər edərdi. Amma bunu Ermənistan edir, ona elə də böyük irad bildirilmir. İndi Xələf Xələfovla danışıqlar gedəcək. Əgər İranın xoş niyyəti yoxdursa, bu danışıqların nəticə verəcəyini söyləmək çətinidir. Çünki zaman-zaman belə danışıqlar olub. Azərbaycana İran rəsmiləri gəlir, azərbaycanlı rəsmilər də İrana dəvət olunur. Önemli olan İranın ölkəmizə qarşı təcrid siyasətinə və təcrid siyasətinə son verməkdir. Bunu etməyə qədər bu səfərlər, danışıqlar ciddi nəticə verməyəcək".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Örucov münasibətlərdə hələ də ciddi gərginliklər qalsa da, bu səfərdə pozitiv çalarlarının ola biləcəyini düşünür: "Azərbaycanın xarici siyasətinin ana xəttini sülh və təhlükəsiz-

lik, qonşularla dost və strateji müttəfiq tutur. Təəssüflər olsun ki, rəsmi Bakının bu siyasətinə bəzi qonşuların adekvat cavabını görmürük. Xüsusən də tarixi köklərlə sıx bağlı olan İranın mövqeyi qeyri-səlam və qərəzli olub. Bəzən hətta diplomatik etik qaydalara məhəl qoyulmadan təhdid, şantaj və güc dilində danışılıb. İşğalçı Ermənistanla həmişə Tehran tərəfindən hərtərəfli dəstək verilib. 44 günlük müharibədə parlaq qələbə qazanan Azərbaycan gözənləndirilmiş şəkildə İranın davamlı təzyiqlərinə və əsassız ittihamlarına məruz qaldı. Azərbaycanla sərhəddə hərbi qüvvə toplayaraq təlimlər keçirdi, ən yüksək səviyyədə Azərbaycanla hədələr edildi. Və nəhayət, Tehranda fəaliyyət göstərən diplomatik nümayəndəliyinə silahlı terror hücumu təşkil edildi. Bütün bunların edilməsində Tehranın məqsədi Azərbaycanın regional və beynəlxalq nüfuzunu artmasının, Türkiyə Azərbaycanla müttəfiqliyinin, eləcə də, İsrail-Azərbaycan əlaqələrinin genişlənməsinin qarşısını almaq və müttəfiqi Ermənistanı güzəştlərdən xilas etməkdir. Lakin proseslərin gedişi, əsasən də rəsmi Bakı ilə təhdid dilində danışmağın bumeranq effekt verdiyini anlayan İran münasibətləri yumşaltmağa məcbur oldu. Odur ki, mövqe dəyişməklə münasibətlərin guya normal məcraya yönəldilməsi görüntüsü vardır. İran bir yandan Zəngəzur dəhlizinin açılmasının əleyhinə olduğunu deyir, digər tərəfdən, bu dirənişin faydasız olduğunu anlayaraq fəal iştirakçı olmağa can atır. Əslində isə İranın Azərbaycana qarşı dost olmayan münasibəti köklü olaraq

dəyişməyib. Prezident Rəisinin İran Silahlı Qüvvələrinin paradi zamanı etdiyi çıxışına diqqət yetirsək görərik ki, mehriban dostluqdan Tehranın bəhs etməsi riyakarlıqdır. Xatırladıq ki, həmin çıxışında İranın dövlət başçısı Qarabağ zonasında yaşayan erməni sakinlərinin hüquq və təhlükəsizliyinə mərkəzi hökumətdən zəmanət verilməsini dilə gətirir və sərhədlərin dəyişdirilməsini qırmızı xətt adlandırır. Halbuki Tehran rejimi Güneydə yaşayan 40 milyon soydaşımızın elementar hüquqlarına heç vaxt hörmət etməyib, assimilyasiya və zorakılıq siyasətini davam etdirir. Eyni zamanda Zəngəzur dəhlizi barədə də realıqları manipulyasiya edir. Çünki söhbət sərhədlərin dəyişdirilməsindən deyil, Azərbaycanın qərb regionları ilə Naxçıvanı birləşdirən beynəlxalq əhəmiyyətli kommunikasiya nəqliyyat dəhlizinin açılmasından gedir. Prezident İlham Əliyevin xüsusi tapşırıqları üzrə nümayəndəsi Xələf Xələfovun İrana səfəri məncə mübahisəli və narazılıq doğuran mələklərin müzakirə edilməsi məqsədi güdür. Baxmayaraq ki, İran rəsmiləri ardıcılıq olaraq müəyyən jestlər etdilər. Terrorçunun edamı qərarı verildi. Səfirliyin fəaliyyətinin bərpası ilə bağlı çağırışlar edildi. Görünür rəsmi Bakını İranın bu addımları tam qane etmir. Həll olunmamış problemlər qalır. Azərbaycan Tehrandan səfirliyin fəaliyyəti, diplomatik münasibətlərin normalaşdırılması və təhlükəsizliyi üçün zəmanət istəyir. Həmçinin Azərbaycanın daxili işlərinə bu və ya digər formada müdaxiləsinin dayandırılmasını, aqressora dəstək verməməsinə tələb edir. Hər halda,

Katrin Kollona

Fransa Senatının üzvü: "Rəsmi Parisin mövqeyi qəbul edilməz"

Fransanın xarici işlər naziri Katrin Kollona Ermənistan səfəri çərçivəsində verdiyi açıqlamalarda İrəvana dəstək olacaqlarını bir daha bəyan edib. O, Ermənistanla hərbi yardım barədə sazişin imzalanacağını, sərhəddəki Avropa İttifaqı (Aİ) missiyasının fəaliyyətinin genişləndiriləcəyini bildirib.

"Fransa Ermənistanla hərbi texnikanın verilməsinə imkan verəcək saziş imzalayacaq. Həmçinin biz Aİ-nin xarici siyasət və təhlükəsizlik üzrə ali nümayəndəsi Cozep Borrelə Aİ-nin müşahidə missiyasını genişləndirmək və onun mandatını gücləndirmək üçün rəsmi məktub göndərmişik. Biz Ermənistanı da Avropa sülh mexanizminə daxil etməyi təklif etmişik, məsələn, Moldovada belə bir proqram həyata keçirilir", - Kollona qeyd edib.

Uzun illər Azərbaycan və Ermənistan arasında münaqişənin həllində vasitəçi dövlətlərdən olan Fransanın dağıdıcı mövqeyi tərəflər arasında sülh prosesinə zərbə vurmaqdan başqa bir şey deyil.

Fransa Senatının üzvü Natali Qule Modern.az-a açıqlamasında bildirib ki, rəsmi Parisin mövqeyi qəbul edilməz: "Düşünürəm ki, Fransa rəsmisi tərəfindən deyilənlər təxribatçı bəyanatdır. ATƏT-in Minsk Qrupunun dövründə Fransa Ermənistanın qeyri-qanuni işğalı məsələsinin həllinə kömək edə bilməyib. İndi isə erməni lobbisi Azərbaycanın tarixi torpaqlarından çıxan ermənilərə qarşı soyqırım olduğunu iddia edir. Silahlara gəlince, mən bunu çox riskli hesab edirəm, çünki Ermənistan Rusiya və İranın müttəfiqidir.

Ola bilsin ki, Afrikada gördüyümüz kimi, Ukraynada da ukraynalı dostlarımıza qarşı silahlaramızı tapaq. Vəziyyətin çox mürəkkəb olduğunu deyə bilərik. Erməni lobbisi isə çox güclü hərəkət edir və çox təxribatlara əl atır", - deyə o qeyd edib.

düşünürəm ki, bu səfər müəyyən pozitiv çalarlar gətirəcək. İstisna etməm ki, yaxın vaxtlarda da bunun nəticəsi olaraq İrandakı diplomatik korpusumuz fəaliyyətini bərpa edəcək".

MCP sədrinin müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə artıq İranın Azərbaycanla münasibətləri normalaşdırmaqda maraqlı olduğunu düşünür: "İranla Azərbaycan arasında yaranan siyasi böhran Tehran tərəfindən qaynaqlanırdı. Azərbaycanın ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra Cənubi Qafqazda yaratdığı yeni geosiyasi nizamı İran ağırlıqla qarşıladı və Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməsini regionda qüvvələr balansına təsir etdiyindən bəhanələr axtarmağa başladı. Bu, İranın Azərbaycanla sərhəddə hərbi təlimləri və sonra Tehrandan səfirliyimizə qarşı terror hücumu ilə nəticələndi. Tehrandan səfirliyimizə terroru birbaşa SEPAH həyata keçirmişdi. İran hökuməti isə bunu öz üzərinə götürmədi. Antiterror əməliyyatından sonra İranın davranışlarında müsbət siqnallar görürük. Qeyd edim ki, Türkiyə faktoru

və Tehrandanla təmaslar, Hakan Fidanın bu ölkəyə səfəri proseslərə müəyyən bir impuls verdi. İran Azərbaycanla münasibətləri qaydaya salmağa çalışır. Amma ilk öncə Azərbaycana qarşı kəşfiyyət və hibrid müharibəyə son verməli və səfirliyə terror aktı edən edam olunmalıdır. İrandan verilən açıqlamada edamın reallaşması mümkündür. Cənab Xələfovun İrana səfəri və aparacaq danışıqlar yeni şərtlər daxilində olacaq. İran Azərbaycanla münasibətləri real və praktiki olaraq normalaşdırmalı, Azərbaycanla qarşı sərt ritorikaya son verməli, kəşfiyyət müharibəsi və informasiya savaşını dayandırmalıdır. Həm də edam hökmü reallaşmalıdır. Bundan sonra səfirlik işini bərpa edə bilər. Həmçinin Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələlər müzakirə olunacaq. Zəngəzur dəhlizinin açılması istiqamətində İran ərazisindən də yol olacaq. Razılaşma var. Bu istiqamətdə də danışıqlar olacaq. Ümumilikdə bu səfər ikitərəfli əlaqələrin normalaşdırmasına ciddi təsir edəcək".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Qonşuluğun fizikası

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Ərdoğanın Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı son açıqlamasını mən də dəstəkləyirəm. Qısa özəti belədir: Ərdoğan deyir ki, əgər Ermənistan dəhlizə icazə verməyə, biz o yolu İrandan çəkərik. İranın buna ilkin razılaşması varmış.

Doğrudan da, axı biz niyə bu Zəngəzur dəhlizinə belə aludə oluruq? Başa düşürəm, tarixi torpaqlarımız-ıran mövzuları var, ancaq olan olub, keçən keçib, hazırda dünya dövlətlərinin sərhədləri var, onların pozulmasına pis baxırlar. Qarabağ işində beynəlxalq hüquq, ədalət, tarix kimi bütün komponentlər bizim tərəfimizdə olduğundan dünyada separatçı ermənilərə qulaq asan çox az idi. Zəngəzur işinə girişsək yenə eyni münasibəti görəceyikmi? Çətin ağılım kəsir.

Naxçıvanı Azərbaycanla, Türkiyəni bölgə ilə birləşdirən dəhlizin İrandan keçməsi ilə Zəngəzurdan keçməsi arasında bizim üçün nə fərq var? Heç fərq yoxdur. Ola bilsin ki, Araz üstündə iki körpü tikək, vəssalam. Zəngilandan gir İrana, Naxçıvanda çıx. Onsuz dəhliz Ermənistan üzərindən olanda da biz başqa ölkədən keçməliydik, uyğun sərhəd, gömrük razılaşmaları və sairə yoxlamalar olmalıydı. Yol İrandan çəkilsə, Güneylə əlaqələrimiz baxımından da xoşdur. Əvəzində Ermənistan yenə özünü süni, könüllü blokada saxlayacaq. Canları cəhənnəmə. Yalvarası deyilik ki. Yenə Ərdoğan demişkən, özlərindən küssünlər.

Yaxın qonşuları olan türkləri qoyub uzaqda qohum (böyük bacı Fransa, bacanaq Rusiya, nə bilim, yəznə Amerika və sairə) axtaran Ermənistan, inşallah, bir gün ağıllanar. Ancaq belə baxıram biz bu günləri görməyəcəyik. Hərçənd zaman gələcək, Azərbaycanla Ermənistanın qonşuluğuna da son qoyulacaq. Gözünüz aydın.

Bu yaxında bir elmi araşdırma çıxmışdır, deyir planetimizdə materiklərin yerləşdiyi plitələr sürüşür. O səbəbdən, Güney Amerika Afrika ilə yaxınlaşır, Quzey Amerika Avropa ilə, Avstraliya təzədən Hindistana girir, şeyxin qudası Hacı Qalibin Gələcək Azərbaycan Partiyasının (GAP) sədri Ağasif Şakiroğlu ilə Zağulbadakı mübahisəli qonşuluğuna da son qoyulacaqdır. Yəqin dəyərli oxucularımızın məlumatı var, ötən illərdə Qalib müəllim Ağasif müəllimi məhkəməyə vermişdi, bağ sahəsini qanunsuz zəbt etməkdə suçlanmışdı. Materiklər sürüşəndən sonra isə ta Hacı Qalib Ağasif müəllim yox, Amerikada Rəsul Quliyevin qonşusu olacaqdır, çünki Zağulba San Fransiskoya birləşəcək. Biləcəri Strasburqla, Kürdəmir İsveçrəylə, Zəngilan Qrenlandiya ilə yapışacaq.

Həmin hipotezə görə Zəngəzur dəhlizi okeanın dərinliyində qalacaq, ermənilər təzədən Hindistan meşəliklərinə qayıdacaqdır və əbədiyyən xoşbəxtlik, rahatlıq tapacaqdır. Çox sevindirici geopolitik proqnozlardır. Elə uzun zaman gözləmək də lazım gəlmir, bütün bu hadisələr 250 milyon ildən sonra baş tutacaqdır. Ölməsək, o günü görsək...

Ümumiyyətlə, dünyada baş verən... Yeri gəlmişkən, iddia edirəm ki, bizim millətin bütün işləri ağılla, beyinlə bağlıdır, əks halda niyə ana dilimizdə içində "baş" olan bu qədər frazeoloji birləşmə var? Froyd gəlsin, izah ələsin. Buyurun, az qismini yazıram: baş tutmaq, baş vermək, baş aparmaq, baş çəkmək, baş yemək, baş açmaq, baş vurmaq, baş qatmaq... İnanın ki, heç yarısını yazmadım, başım şişdi. Çox intellektual millətlik, Allah qorusun. Qayıdaq mövzuya, oxucular çaş-baş qalmasın.

Mövzu isə budur ki, hazırda dünyada Nobel həftəsidir, fizika üzrə bu ödüli alan yoldaşların attosaniyə fizikası üzrə araşdırmalar apardığı açıqlandı. Attosaniyə nə deməkdir? Bu, saniyənin milyardda bir hissəsinin milyardda bir hissəsi imiş. Yeni bu yoldaşlar həmin qısa müddət ərzində baş verənləri araşdırır. O qədər qəliz məsələdir, izah etmək çətinidir. Məncə, şagirdlərə belə demək olar: "Əgər Qarabağın işğalının 30 ilini bir saniyə hesab etsək, ordumuz onu bir attosaniyədə düşməndən təmizləmişdir".

Ümumiyyətlə, kvant fizikasına əsasən hər yer dəhlizdir. Mübahisə üçün əsas yoxdur.

Son 30 ildə - Qarabağın işğalı zamanı, habelə 44 günlük Vətən müharibəsində, postmüharibə dövründə Azərbaycana qarşı ifrat qərəzli mövqe tutan Fransa lokal antiterror tədbirlərindən, ölkəmiz suverenliyini tam bərpa etdikdən sonra reallıqlarla barışmaq, bölgədə sülhə dəstək vermək əvəzinə, daha da radikal, şovnist mövqe sərgiləyir. Nəzərə çatdırmaq ki, "bacısına" körtəbii şəkildə, böhtan mövqeyində duraraq dəstək verən Paris bugünlərdə bütün diplomatik etikamı pozur.

Bunu Ermənistan oktyabrın 3-də səfər edən Fransa xarici işlər naziri Ketrin Kolonnanın açıqlaması da təsdiqləyir. "Birinci səfərimdən 5 ay sonra yenidən Ermənistandayam. Dostluq, dəstək və həmrəylik", - nazir "X" platformasındakı paylaşımında bildirib. Fransa XİN rəhbəri Ermənistan hərbi texnika və rəcəklərini anons edib, bu kimi faktlar Parisin katalizator funksiyasından əl çəkməyəcəyini göstərir...

Bu arada Fransa Azərbaycana qarşı ən ağılasığmaz böhtanlar yağdırmaqda məşğuldur. Əlbəttə, Azərbaycanın da səbri tükənməz deyil və elan edildiyi kimi, Fransa ilə əlaqələrə yenidən baxılır.

Azərbaycan-Fransa parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupu fəaliyyətini dayandıraraq, "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Azərbaycan-Fransa parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupu Fransa Respublikasının Milli Assambleyasında Fransa-Azərbaycan dostluq qrupunun fəaliyyətinin və işçi qrupu ilə əlaqələrinin dayandırılması barədə məlumatı təəssüf hissi ilə qarşılayır. Azərbaycan-Fransa parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupu qeyd olunan məlumatı nəzərə alaraq, Fransa tərəfindən müvafiq addımlar atılmaqda öz fəaliyyətini və Fransa-Azərbaycan dostluq qrupu ilə əlaqələrini müvəqqəti olaraq dayandırır", - deyərək müvafiq açıqlamada qeyd edilir. Bu vəziyyəti rəsmi Paris yaratdı. Azərbaycan tamamilə haqlı olduğu halda ona qarşı qərəzli sərhəd tanımadı və Bakı bəlli addımları atmaq məcburiyyətində qaldı.

Bes bu gedişatda Fransa yanlışlarını düzəltmək kursu götürəcəmi? Etməsə, bu onun imicinə necə təsir göstərəcək? Fransa ilə ticari-iqtisadi əlaqələrə də təsiri olacaqmı baş verənlərin?

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə bildirib ki, rəsmi Parisin mövqeyi təcüb doğurmur: "Fransanın Cənubi Qafqazda geosiyasi mövqeyinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində atdığı addımları görürük. Amma bu siyasət ilk növbədə regiona baxışda ədalətli və beynəlxalq hüquqa əsaslanmalıdır. Amma Makron administrasiyası regionda işğal və separatizmə dəstək verməklə məşğuldur. Lakin proseslər onun siyasətinin fiaskoya uğraması ilə nəticələnecek. Azərbaycan regionda yeni bir nizam yaradıb, öz ərazilərini işğaldan təmizləyib, suverenliyini bərpa edib, separatizmə son verib. Amma Fransa bununla barış-

Azərbaycan Fransa ilə əlaqələrə yenidən baxır - Paris yanlışlarını düzəldəcəmi...

Parisin "qaşınmayan yerdən qan çıxartma" siyasəti öz sözünü deyir - rəsmi İrəvan yenidən anormal mövqeyinə qayıdıb; Azərbaycan XİN-dən və Qərbi Azərbaycan icmasından sərt etirazlar; **politoloq:** "Səfir geri çağırılmalı və Bakıda Fransa diplomatlarının sayı azaldılmalıdır"

mır. Fransa xarici işlər nazirinin Ermənistan səfəri məhz İrəvanı Azərbaycanla sülh müqaviləsindən yayındırmaq la regionda Türkiyə-Azərbaycan tandeminə qarşı qoyur". **Eksperin sözlərinə görə, Paris hesab edir ki, bununla Cənubi Qafqazda söz sahibi olacaq:** "Ermənistan elə bir ölkədir ki, onun belə bir potensialı yoxdur. Hökumət güclü və davamlı deyil. Rusiyanın bu ölkədə hərbi gücü qalmaqdadır. Ümumiyyətlə, Fransa sülh müqaviləsinin bağlanmasına imkan verməyəcək, nəticədə Ermənistan bataqlıqda qalacaq. Bu da Nikol Paşinyanın hakimiyyətinin sonu deməkdir. Əgər Nikol Paşinyan siyasəti iradə ortaya qoymayaraq, Parisin avantürasına alet olarsa, nə Paris, nə də İrəvan proseslərdən qazanclı çıxmayacaq. Regionda inkişaf və Ermənistanın sabitlik Azərbaycanla sülh müqaviləsinin bağlanmasından keçir. Fransanın anti-Azərbaycan siyasəti uğurla nəticələnməyəcək. Fransa Azərbaycanı "humanitar və etnik təmizləmə" siyasəti ilə də "vura" bilmədi. Çünki BMT müşahidə missiyası da həqiqətləri ortaya çıxardı. Paris Azərbaycanla əlaqələri böhrana aparır. Burada itirən Fransa olacaq". **M.Əsədullazadə də hesab edir ki, Azərbaycan Fransa ilə siyasi-iqtisadi əlaqələrinə yenidən baxmalıdır:** "Səfir geri çağırılmalı və Bakıda Fransa diplomatlarının sayı azaldılmalıdır. Düşünürəm ki, Ermənistan Fransanın hərbi yardımı ilə hərəkət etsə, sülh danışıqlarından geri çəkilsə, Rusiya, İran və Türkiyə tərəfindən də ciddi

təzyiqlərlə üzləşəcək. Fransa region üçün təhlükəli ssenari ortaya qoyub. Bunun qarşısını alınması Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasından keçir".

Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacızadə Katrin Kolonnaya cavab verib. Fransa xarici işlər naziri Katrin Kolonnanın Ermənistanda keçirdiyi görüşlərdə saxta "blokada" və "məcburi köçkün" iddiaları sülhə xidmət etmir. Bunu Ayxan Hacızadə özünün "X" səhifəsində Fransa xarici işlər nazirinin iddialarına cavabında bildirib. "Onun "Fransa hər zaman Ermənistanın yanında" ifadələri nəhayət ki, Fransanın vicdanlı broker və neytral vasitəçi olmaq iddiaları üzərindən bütün maskaları yırtırdı", - XİN rəsmisi qeyd edib.

"Fransanın xarici işlər nazirinin Ermənistan səfəri çərçivəsində verdiyi açıqlamalar, o cümlədən Ermənistanla hərbi yardım barədə sazişin imzalanması, Avropa İttifaqının missiyasının mandatının gücləndirilməsi barədə fikirləri rəsmi Parisin Cənubi Qafqaz regionuna geosiyasi rəqabət gətirməkdə maraqlı olduğunu, Ermənistanı militarizm və revanşizmə sövq etdiyini göstərir". Bu barədə Qərbi Azərbaycan icmasının Fransa xarici işlər naziri Ketrin Kolonnanın açıqlamaları ilə bağlı şərhində bildirilib. Qeyd olunub ki, 30 il ərzində Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini işğal etməsinə, etnik təmizləməyə, 1 milyon azərbaycanlı qaçqın və köçkünün iztirablarına göz yuman, hətta bunu

ört-basdır edən Fransanın indi Ermənistanın ərazi bütövlüyünün qorunmasından danışması riyakarlığın klassik nümunəsidir. "Azərbaycana qarşı "Ermənilər Qarabağdan güc təbiiq olunması təhlükəsinə görə çıxırlar" kimi iftira atan fransız nazir nədənsə ölkəsinin soyqırımlar, irqçiliklə dolu utancverici tarixini, hələ də başqa xalqları müstəmləkə asılılığında saxlamasını "unudur". İnanırıq ki, Afrikada biabırcasına məğlubiyyətlərə düşər olan Fransanın dini təəssübkeşliyə və Azərbaycanofobiya və islamofobiya əsaslanan Cənubi Qafqaz siyasəti də iflasa uğrayacaq" - açıqlamada deyilib.

Məhz Fransa kimi dövlətlərin qızışdırıcı siyasətinin nəticəsidir ki, İrəvan davamlı şəkildə beynəlxalq hüquqa zidd olaraq Azərbaycanın daxili işlərinə burun soxur. Fransa XİN-in yersiz iddialarından sonra rəsmi İrəvan Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanlarının nəzarət aldığı xunta rejiminin başçıları müdafiə bəyanatı yayıb. Paşinyan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını bəyan etdiyi halda, Azərbaycanın torpaq bütönlüyünə qəsd etmiş canilərin, müharibə cinayətləri törətmiş şəxslərin cəzalandırılmasına qarşı çıxır ki, bunun da cavabı çox gecikməyib və sərt cavab verilib...

Məhz on illər boyunca "vasitəçi" qiyafəsində bölgədə artistlik edən Fransa rəsmilərinin sayəsində Ermənistan yenidən gərginliyi tətikləməyə cəhd göstərib.

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel bildirib ki, Rusiya Qarabağ ətrafında sülh və təhlükəsizliyi təmin etməyib. Mişel bunu erməni xalqına xəyanət adlandırıb.

Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti iddia edib ki, Rusiya etnik ermənilərə xəyanət edib. O qeyd edib ki, hərbi əməliyyat zamanı Qarabağı öz nəzarətinə qaytaran Azərbaycanla münaqişədən belə bir dərs çıxarmaq lazımdır.

“Vəziyyət aydındır, Rusiyanın erməni əhalisinə xəyanət etdiyini heç kim görməyə bilməz. Rusiya öz əsgərlərinin orada olmasını, sabitlik və təhlükəsizliklə bağlı razılaşmalara zəmanət verməsini istəyib. Biz görürük ki, bu hərbi əməliyyat, bildiyiniz kimi, orada hərbi mövcudluğu olmayan Avropa İttifaqından fərqli olaraq, hadisə yerində olan Rusiyadan zərrə qədər reaksiya vermədən başlayıb”, - Mişel bildirib.

Uzun müddətdir tərəflər arasında sülhün əldə olunmasına çalışdığını nümayiş etdirən Ş.Mişel yuxarıdakı mövqeyi ilə təəccübləndirib. Əslində o, Azərbaycanın mülki əhaliyə ziyan vurmadan keçirdiyi antiterror tədbirini və Qarabağda başladığı reintegrasiya prosesini dəstəkləməli olduğu halda, Rusiyanı bu addımlara qarşı çıxmağa təhrik edən mövqe sərgiləyib. Ş.Mişel bu həftənin sonunda İspaniyanın Qranada şəhərində keçiriləcək Aİ Sammiti zamanı Ermənistan və Azərbaycan arasında vasitəçilik təklif etmək niyyətində olduğunu da bildirib.

Amma bu mövqedən sonra onun moderatorluğundan nə gözləmək olar? Mişel niyə belə danışdı?

Məsələ ondadır ki, Rusiya sülhməramlılarının vəzifəsi onların müvəqqəti nəzarətinə verilmiş ərazilərdə təhlükəsizliyi təmin etmək, separatçıların qanunsuz silahlı birləşmələrini tərk-silah etməli, Ermənistan ordusunun qalqlarını buradan çıxarmalı idi. Ancaq fakt budur ki, buna əməl olunmadı. 3 il ərzində nə Ermənistan ordusunu oradan çəkdi, nə də separatçılar təslim oldu. Mümkündür ki, sülhməramlılar bunu etmək istəmədi, o da faktıdır ki, separatçılar da onları eşitmədilər. Rusiya onları məcbur etməkdə isə maraqlı olmadı.

Nəticədə, Azərbaycan öz torpaqlarında antiterror əməliyyatı keçirdi və suverenliyini tam təmin etdi. Buna sülhməramlılar qətiyyən mane ola bilməzdi və bu, beynəlxalq skandal olardı.

Reallıq bundan ibarətdir ki, xəyanəti Rusiya yox, Ermənistan edib. Özü də iki mənada: Bilə-bilə ki, 10 noyabr Üçtərəfli Bəyanatına uyğun olaraq gec-tez Azərbaycanın tələbləri yerinə yetiriləcək, bundan boyun qaçırdılar. Putinin də imzasına hörmət etmədilər.

Rusiya Ermənistanla, yoxsa İrəvan Kremlə xəyanət edib? - Mişelin absurd açıqlaması...

Bəhruz Məhərrəmov: “Onun radikal fransız kimi düşünməyə başlaması...”

Rəşad Bayramov: “Mişel də öz bəyanatları ilə əvvəldən hazırlanmış planda üzərinə düşən oyunu oynamaqdadır”

Digər tərəfdən, Ermənistan faktiki olaraq Rusiyaya arxa çevirib, bir neçə yüz illik himayədarından imtina edir, Putinin həbsini nəzərdə tutan sənədi imzalayır. Bu halda kim xəyanət etmiş sayılır, Rusiya, yoxsa ermənilər? Mişelin mövqeyi niyə belə olub?

Deputat Bəhruz Məhərrəmov Şarl Mişelin belə fikirlər səsləndirməsinin kökündə dayanan niyyəti açıqladı: “Vətən müharibəsindən sonrakı periodda Avropa İttifaqı Şurası Prezidenti Şarl Mişelin Azərbaycan və Ermənistan arasında yekun sülh müqaviləsinin imzalanması istiqamətində söylədiyi Bakıda hər zaman yüksək qiymətləndirilib. Xüsusən cənab İlham Əliyevin yaratdığı geosiyasi konfiqurasiyanın nəticəsində Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü rəqəmlərdə ifadə edərək tanımağa məcbur olması məhz Brüssel prosesi çərçivəsində reallaşmış, lakin görünən odur ki, BMT özü-nün Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini icra edə bilmədiyi kimi, Avropa İttifaqı da Ermənistanla beynəlxalq hüququn aliliyini təqin edə bilmədi. Nəticədə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə sözdə hörmət edən Ermənistanın Azərbaycan ərazisində saxladığı ordu hissələrinin çıxarılması, separatizmə son qoyulması məsələləri üzrə nəticə hasil olunmadı. Beləliklə, Ermənistan və havadarlarının, xüsusən Fransanın təşviqi ilə separatçılar hərbi ritorikanı gücləndirməyə, açıq terror aktları törətməyə başladılar. Beləliklə, Azərbaycan 3 il öncə olduğu kimi, bu il də hərbi yolla beynəlxalq hüququn aliliyini təmin etməyə məcbur oldu və cəmi

23 saata beynəlxalq humanitar hüququ rəhbər tutmaqla, quldur yuvası Qarabağda separatizmin kökünü qazıdı. Bu mənada, əslində cənab Mişel Azərbaycanın separatizmlə mübarizədə effektiv nəticəsini yüksək qiymətləndirməli, Azərbaycanın Qarabağın erməni əsilli sakinlərinə münasibətdə davranışı, verilən təminatlar və bu qəbildən prosesin gedişatını alqışlamalı idi. Lakin görünən odur ki, Şarl Mişelin radikal fransız kimi düşünməyə başlaması Rusiya ilə global mübarizədə erməni amilindən Moskvaya qarşı istifadə etmək niyyəti ilə bağlıdır. Avropa İttifaqının Rusiyaya qarşı savasması bu qurumun seçimidir. Lakin Brüsseldə anlamalıdır ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü məsələsi qütblərəsə ziddiyyətdə alətə çevrilə bilməz. Balanslı siyasət kursu ilə regionu proseslərdən kənar tutan Bakı belə cəhdləri bölgəmiz üçün təhdid hesab edir. İndi cənab Mişel də bölgəni tanıyan, proseslərin mahiyyətinə bələd olan lider kimi yaxşı olar ki, reallıqları nəzərə alsın və ona olan etimada kölgə salmaqdan əl çəkdi, diqqəti yekun sülh müqaviləsinə yönəldərək Aİ-nin özü-nün maraqlarını naminə Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin tam normalaşmasına töhfə verməyə çalışsın”.

AMİP Mərkəzi Aparatının rəhbəri, politoloq Rəşad Bayramov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, əslində kimin kimə, yəni Ermənistanın Rusiyaya və ya əksinə, Rusiyanın Ermənistanla xəyanət etməsinin Azərbaycan üçün böyük ölçüdə heç bir əhəmiyyəti yoxdur: “Azərbaycan beynəlxalq hü-

ququn tanıdığı prinsiplər əsasında öz ərazisində antiterror əməliyyatı keçirib, terrorçuları tərk-silah edib, ərazilərimizdəki qeyri-qanuni rejimi tarixin arxivinə göndərərək öz suverenliyini təmin edib.

Aydındır ki, Ermənistan adlı dövlətin qurulması və bu günə qədər mövcudluğu Rusiya ilə birbaşa bağlı olub. Rusiya uzun illər ərzində onun-bunun qoltuğu altında yaşayan ermənilərə məhz I Pyotrun vəsiyyətinə uyğun olaraq, nəhayət, 1918-ci ildə Azərbaycan torpaqlarında dövlət qurub. Sonrakı dövrdə erməni torpaqlarını yenə Azərbaycan əraziləri hesabına genişləndiriblər. Sovet hökumətinin 70 illik mövcudluğu dövründə də, torpaqlarımız işğal olunanda da və 30 il ərzində işğal altında qalanda da Rusiyanın ermənilərə havadarlığı davam edib.

İndi isə ermənilərin Rusiyaya arxa çevirdikləri, Osmanlıya xəyanət etdikləri kimi Rusiyaya da xəyanət etdikləri gün kimi ortadadır. Başqa sözlə desək, yeni ağaların göstərişləri əsasında qərarlar verən Ermənistan və ermənilər üçün xəyanət etmək yeni bir şey deyil. Azərbaycan torpaqları hesabına özlərinə dövlət quran, sonrakı dövrdə ölkəmizin ən dərbər güşələrinə yaşayıb, ən yaxşı vəzifələrdə çalışan ermənilərin nəticədə bizə qarşı hansı xəyanətkar mövqe tutduqlarını hər birimiz yaxşı bilir və bunu heç bir zaman unutmamalıyıq.

Odur ki, burada əsas məsələ kimin-kimə və necə xəyanət etdiyi yox, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin belə bir mövqedən çı-

Zaxarova: “Sülhməramlıların Qarabağda qalma müddəti Bakı ilə təmasda müəyyən ediləcək”

Rusiya sülhməramlılarının Qarabağda qalma müddəti Bakı ilə təmasda müəyyən ediləcək. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova oktyabrın 4-də keçirdiyi brifinqdə bildirib.

“Rusiya sülhməramlılarının Qarabağda qalma müddəti Bakı ilə təmasda yerdəki vəziyyətdən asılı olaraq müəyyən ediləcək”, - deyərək Rusiya XİN sözçüsü vurğulayıb.

xış etməsidir. Rusiyanın erməni əhalisinə xəyanət etdiyini deyən Şarl Mişel bununla demək istəyir ki, gerek Rusiya Azərbaycanın həyata keçirdiyi antiterror əməliyyatlarına imkan verməyeydi. Əvvəla, Rusiyanın Azərbaycanın öz ərazisində əməliyyat keçirib-keçirməməsinə müdaxilə etmək hüququ yoxdur. Rusiya sülhməramlıları ən yaxşı halda Qarabağda olan erməni əsilli mülki əhalinin təhlükəsizliyi üçün hansısa addımlar ata bilirdi və məlum olduğu kimi, antiterror tədbirlərinin həyata keçirildiyi müddət ərzində bir mülki əhalinin belə burnu qanamayıb.

Yox, əgər Şarl Mişel Rusiya sülhməramlılarından başqa addımlar gözləyirdisə, onda buna aydınlıq gətirməlidir ki, konkret nə gözləyirmiş. Rus hərbi kontingentinin Azərbaycan əsgərinə atəş açmasını?

Siyasi ekspert fikirlərini belə davam etdirdi: “Görünən odur ki, Şarl Mişel də öz bəyanatları ilə əvvəldən hazırlanmış planda üzərinə düşən oyunu oynamaqdadır. Plan isə hər kəsə məlumdur. Ermənistanda mövcud olan anti-Rusiya mövqeyini daha da gücləndirmək, ermənilərdə xəyanətkar Rusiya obrazını formalaşdırmaqla erməni ictimaiyyətindəki Rusiya da-yıqlarını zəiflətmək və nəticədə Ermənistandakı hərbi ba-

zanın çıxarılması ilə Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı mövqeyinə zərbə vurmaq. İndi bu, beynəlxalq oyunçuların əlində olan yeganə vasitədir. Çünki planın digər hissəsi, yəni erməni əhalisinin “hüquq və təhlükəsizliyi” ilə manipulyasiya edərək ərazilərimizə hansısa ad altında beynəlxalq missiya göndərmək planları Azərbaycanın həyata keçirdiyi antiterror tədbirləri ilə ortadan qalıb. İndi tək yol Ermənistan və Rusiya arasında uçuşu dərinləşdirməkdir. Şarl Mişel də məhz bu mövqedən çıxış edərək bu cür bəyanatlarla çıxış edir.

Amma əsas məsələ odur ki, kimin nə deməsindən asılı olmayaraq Azərbaycan öz maraqlarından bir addım da olsun geri çəkilmək niyyətində olmadığını bütün dünyaya nümayiş etdirib və Qranada keçiriləcək görüşdə də bunu bir daha ortaya qoyacaq. Görüş hər nə qədər 2+3, yəni Azərbaycan-Ermənistan-Fransa-Almaniya-Avropa İttifaqı formatında olsa da, əslində bu görüşün 4+1, yəni Ermənistan və havadarlarının Azərbaycanla görüşü olacağı hər kəsə məlumdur. Amma görüşdə kimlərin olmasından asılı olmayaraq artıq heç kimin hansısa məsələdə Azərbaycana təzyiq imkanları yoxdur”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

2 021-2022-ci illərin görünməmiş qiymət rəllisinədən sonra 2023-cü ildə dünyanın əksər ölkələrində inflyasiyanın azalması son iki ayda yenidən artımla əvəzlənib. Avqust ayında 38 ölkəni birləşdirən İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatına (OECD) daxil olan ölkələrdə istehlak qiymətləri illik ifadədə 6,4 faiz artıb. Təşkilatın yaydığı məlumatlara görə, bu, iyulda qeydə alınan 5,9 faizlik inflyasiyanın 5 faiz bəndi sürətlənməsi deməkdir və ardıcıl ikinci aydır ki, qeydə alınıb.

Bildirilir ki, təşkilat üzrə inflyasiyanı sürətləndirən əsas amil Türkiyədə qiymətlərin kəskin bahalaşmasıdır. Avqustda qardaş ölkədə inflyasiya 58 faizdən yuxarı olub. 38 OECD ölkəsindən 14-də inflyasiya sürətlənib, o cümlədən doqquz ölkədə 50 baza bəndi və ya daha yüksək artım qeydə alınıb.

OECD ölkələrində enerji qiymətləri əvvəlki ayda 7,5 faiz azaldıqdan sonra avqustda 1,4 faiz daha azalıb. Ərzaq qiymətləri isə 9,2 faiz bahalaşdıqdan sonra 8,8 faiz də artıb.

Ərzaq və enerji xərcləri nəzərə alınmadan istehlak qiymətləri (baza inflyasiya) ötən ayda 6,8 faiz, iyulda isə 6,7 faiz artıb.

G7 ölkələrində inflyasiya 3,9 faizdən 4,2 faizə, G20 ölkələrində 5,8 faizdən 6,3 faizə yüksəlib.

Avrozonada qiymət artımı (HICP indeksi) avqust ayında bir ay əvvəlki 5,3 faizdən 5,2 faizə qədər azalıb. Ərzaq və enerji resurslarının qiymətləri nəzərə alınmadan göstəricinin artım tempi 5,5 faizdən 5,3 faizə düşüb.

Ayrı-ayrı ölkələr üzrə nəticələrə baxsaq, inflyasiyanı artıran, yaxud daha çox azalmağa qoymayan əsas amil kimi ərzaq qiymətlərinin çıxış etdiyini görürük. Məsələn, Böyük Britaniyada avqustda illik ərzaq inflyasiyası 13,6 faizə bərabər olub. Azərbaycanda isə illik ərzaq inflyasiyası avqustun yekununda 13,4 faiz təşkil edib. Sentyabrda Almaniyada ümumi inflyasiya azalsa da, ərzaq qiymətləri illik ifadədə 7,5 faiz bahalaşdı. Halbuki BMT dünyada son bir ildə ərzaq qiymətlərində 11,8 faiz enmə qeydə aldığını açıqlayır. BMT-nin məlumatına əsasən, bu dövrdə et və et məhsulları 5,4 faiz, süd və süd məhsulları 22,4 faiz, taxıl məhsulları 14,1 faiz, bitki yağları 23 faiz ucuzlaşıb. Son bir ildə yalnız şəkər bahalaşdı. Şəkərin qiyməti 34 faizdən çox yüksəlib.

Strateji məhsullar üzrə ehtiyatlarımız artırılır - rəy

Millət vəkili: "Bu, xüsusilə ərzaq bazarında qiymət volatilliyinin qarşısının alınması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir"

Azərbaycanda adıçəkilən əsas məhsullardan yalnız buğda və buğda ununun qiymətində, həmçinin çörəkdə ucuzlaşma var. O da global bazardakı ucuzlaşmadan iki dəfə az. Belə ki, Dövlət Statistika Komitəsinin hesablamalarına əsasən, avqust ayında Azərbaycanda çörək və bulka məmulatları ötən ilin avqustu ilə müqayisədə 5,8 faiz, bu ilin yanvar-avqustunda isə ötən ilin eyni dövrünə nəzərən 13 faiz bahalaşdı. Ötən ilin 8 ayında buğdanın orta idxal qiyməti 1 ton üçün 358,7 dollar, bu ilin eyni dövründə isə 274,7 dollar təşkil edib. Bu, idxal olunan buğdanın qiymətinin son bir ildə 23,4 faiz azalması deməkdir. Lakin bu azalmanı biz son məhsullarda çox cüzi səviyyədə hiss edirik, undan hazırlanan makaron məmulatlarında isə əksinə, bahalaşma var.

Analitiklərə görə, koronavirus pandemiyası, daha sonra Rusiyanın Ukraynaya hücumu nəticəsində global ərzaq bazarındakı bahalaşma əksər inkişaf etmiş ölkələrdə ərzaq ehtiyatlarını artırmaq prosesini sürətləndirib: dövlətlər daha çox ehtiyat toplamaq yarışına giriblər. Məsələn, dünyanın ən çox əhalisi olan ölkələrindən biri olan Çinin anbarlarında global buğda ehtiyatlarının yarıdan çoxu saxlanılır. ABŞ, Avropa İttifaqı və digər inkişaf etmiş ölkələrdə də ehtiyatla-

rın həcmi durmadan artırılır ki, bu da bazarda tələbin təkliyi üstləyərək, bahalaşma yaratmasına səbəb olur.

Qeyd edək ki, 2022-ci ildən etibarən Azərbaycanda da strateji məhsulların ehtiyatlarının artırılmasına başlanılıb. Ötən il dövlət 2 aylıq müddətdən artıq dövr üçün ehtiyat formalaşdıran özəl şirkətlərə dotasiya ödəyir. İndi isə Milli Məclisdə strateji məhsulların dövlət ehtiyatlarının yaradılması, onların idarə olunması prosesini tənzimləyən "Dövlət ehtiyatları haqqında" yeni qanun layihəsi müzakirəyə çıxarılıb. Layihə 4 fəsil və 14 maddədən ibarətdir və dövlət ehtiyatlarının yaradılması və idarə edilməsi sahəsində fəaliyyətin təşkilatı, hüquqi və iqtisadi əsaslarını müəyyən edəcək.

Layihəyə əsasən, dövlət ehtiyatları ilə bağlı dövlətin vəzifələri, dövlət qurumlarının fəaliyyəti müəyyənləşir. Dövlət ehtiyatları sahəsində dövlətin vəzifələri strateji əhəmiyyətli malların siyahısını, istehlak bazarının həmin mallarla təmin edilməsi vəziyyəti baxımından qiymətlərin kəskin artması və azalması risklərini müəyyən etmək; strateji ehtiyatların və Azərbaycan Respublikasının mülki müdafiə tədbirləri çərçivəsində fəaliyyətlərin tədarükünü, eləcə də təchizatçıların seçilməsini təmin etmək; strateji əhəmiyyətli

malların (o cümlədən bazar iştirakçıları tərəfindən təmin edilən malların) monitorinqini aparmaq; ölkənin ərzaq balansını tərtib etməkdən ibarət olacaq.

Layihə dövlət ehtiyatlarının təyinat istiqamətlərini müəyyənləşdirir. Onlara strateji əhəmiyyətli mallarla təchizatın dayanıqlığının təmin edilməsi; strateji əhəmiyyətli mallar üzrə daxili bazarda qısamüddətli kəskin qiymət artmasının qarşısının alınması; fəvqəladə, müdafiə və səfərbərlik ehtiyaclarının təmin edilməsi; humanitar yardımın təmin edilməsi daxildir.

Fəvqəladə ehtiyatlar dedikdə fəvqəladə hadisələrin qarşısını almaq, onların təsirini aradan qaldırmaq və strateji əhəmiyyətli obyektlərin fəsiləsiz fəaliyyətini təmin etmək məqsədilə Azərbaycanın mülki müdafiə tədbirləri çərçivəsində yaradılan ehtiyatlar başa düşüləcək.

Ölkənin istehlak bazarında strateji əhəmiyyətli mallar isə ölkənin bir sıra ərzaq malları, yanacaq materialları, tibb və dərman vasitələri ilə təchizatının dayanıqlığının təmin edilməsi və daxili bazarda həmin mallar üzrə qısamüddətli kəskin qiymət dəyişməsinin qarşısının alınması məqsədilə monitorinq aparılan əhalinin gündəlik istehlak etdiyi həyat əhəmiyyətli malların məcmusunu nəzərdə tutur.

Qanunda strateji əhəmiyyətli malların siyahısının təsdiqlənməsi nəzərdə tutulur. Siyahı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq ediləcək və onların monitorinqi dövlət ehtiyatları üzrə məsul orqan tərəfindən həyata keçiriləcək. Strateji əhəmiyyətli malların monitorinqi qısamüddətli kəskin qiymət dəyişməsinin müəyyən edilməsi meyarları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən ediləcək.

Strateji ehtiyatların və bazar iştirakçıları tərəfindən təmin edilən malların nomenklaturaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən strateji əhəmiyyətli malların siyahısı əsasında müəyyən edilir.

Strateji ehtiyatların minimal həcmi dövlət ehtiyatları üzrə məsul orqan, bazar iştirakçıları tərəfindən təmin edilən malların minimal həcmi isə bazar iştirakçıları tərəfindən təmin edilir.

Strateji ehtiyatların brondan çıxarılması müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurumun) qərarı əsasında dövlət ehtiyatları üzrə məsul orqan tərəfindən həyata keçiriləcək. Brondan çıxarılan mallar yenidən aradan qaldırmaq və strateji əhəmiyyətli obyektlərin fəsiləsiz fəaliyyətini təmin etmək məqsədilə Azərbaycanın mülki müdafiə tədbirləri çərçivəsində yaradılan ehtiyatlar başa düşüləcək.

Layihəyə əsasən, dövlət ehtiyatları üzrə məsul orqan dövlət ehtiyatlarının mövcudluğuna, keyfiyyətinə və saxlanma şəraitinə nəzarət edəcək və onların uçotunu aparaçaq. Dövlət ehtiyatlarına aid olan malların uçotu və bu sahədə nəzarətin həyata keçirilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

Məsul saxlayıcılar saxladığı dövlət ehtiyatlarının sayının (həcmnin), keyfiyyətinin, eləcə də saxlanma şəraitinin qanunla müəyyən olunmuş tələblərə uyğun olmasına görə cavabdehdir.

İqtisadçı-alim, Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, qanunun əsas məqsədlərindən biri strateji məhsullar üzrə qiymətlərin optimallaşdırılması və kəskin qiymət artımlarının qarşısını almaqdır: "Nəzərə alsaq ki, oxşar praktika Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra bir sıra strateji məhsulların, o cümlədən taxılın qiyməti ilə bağlı qeydə alınıb. Dövlət taxılın dünya bazar qiymətinin kəskin artım fonunda daxili bazarda taxıl məhsullarının bahalaşmasının qarşısını almaq üçün öz ehtiyatlarından istifadə etdi. Yeni qanun 3 növ ehtiyatların formalaşdırılmasına, xüsusilə də strateji ehtiyatların həcmnin artırılmasına imkan verəcək. Eyni zamanda dövlət ehtiyatlarının formalaşdırılması prosesində özəl şirkətlərlə əməkdaşlıq olunacaq".

Millət vəkili deyir ki, strateji məhsullar üzrə dövlət ehtiyatlarının artırılması Azərbaycan bazasında qiymət volatilliyinin qarşısının alınması baxımından da mühüm əhəmiyyət kəsb edir: "Dövlətin əlində xüsusilə ərzaq bazarında baş verə biləcək kəskin dəyişikliklərə qarşı effektiv vasitə formalaşacaq. Məlumdur ki, ərzaq bazarı strateji bazardır və oradakı proseslərə əhalinin həssaslığı yüksək həddədir. Strateji ərzaq məhsulları üzrə yetərincə ehtiyatların yaradılması bu sahədə gözlənilməzlikləri önləmək baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Ümumiyyətlə, hesab edirik ki, dövlətin əsas strateji məhsulların ehtiyatlarının yaradılması sahəsində fəaliyyətlərin aktivləşdirilməsi doğru yanaşmadır. Pandemiya, daha sonra Ukraynadakı müharibənin yaratdığı reallıqlar bunu tələb edir".

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistan Rusiya ilə münasibətlərinin necə olacağına rəsmən aydınlıq gətirdi. Müstəqil siyasəti olmayan ölkə uzun əsrlik hamisindən - Rusiyadan imtina edib, Qərbə sığınmaqla, belə demək mümkünsə, özünə qəbir qazmış oldu. Bu, əslində erməni xalqının xəyanətkarlığının daha bir bariz nümunəsidir.

Putin daha İrəvana getməyəcək - Kreml lideri ad günü "hədiyyəsi" nə necə cavab verəcək...

Rusiya ilə münasibətlərin pozulmasının rəsmiləşdirilməsini isə oktyabrın 3-də Ermənistan parlamenti təsdiqlədi. Belə ki, parlament Roma Statutunu ratifikasiya etdi və əsasnamənin 12-ci maddəsinin 3-cü bəndinə uyğun olaraq Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin yurisdiksiyasının retroaktiv tanınması haqqında bəyannamə qəbul etdi. Səsvərmə zamanı 60 deputat lehinə, 22 deputat əleyhinə səs verib. Roma Statutu Putinin ölkə ərazisində həbsini də ehtiva edir. "Yeni Müsavat" bildirir ki, Rusiyadan rəsmi reaksiyalar kifayət qədər qəzəbli idi. Çünki Paşinyanın parlamentdəki komandası nizamnaməni ratifikasiya etməklə rəsmi İrəvan bə-

Ermənistanın Rusiya liderinin həbsini ehtiva edən Roma Nizamnaməsini ratifikasiya etməsi Moskvada qəzəb doğurub, hətta hərbi tədbirlərə keçmək çağırışı edilir; Paşinyan duruş gətirə biləcəkmi... - şərh

ma Statutunu ratifikasiya etməsini ikitərəfli münasibətlər baxımından yanlış addım hesab etdiyini söyləyib. Peskov vurğulayıb ki, Rusiya Ermənistan xalqını qardaş hesab edir, lakin Moskvanın bu ölkənin rəhbərliyinə sualları var. Ən təəccüblü məqam isə ondan ibarətdir ki, Ermənistanda parlamentin qəbul etdiyi Roma Statutu oktyabrın 7-də, Rusiya prezidenti Vladimir Putinin doğum günündə qüvvəyə minəcək. Bunu təsadüfi saymaq olarmı? Yoxsa Ermənistan qəsdən

dilməyəcəyinə heç kim təminat verməyəcək. Bu da Ermənistanın Rusiyadan qisasdır, deyirlər, sən bizi qondarma "artsax" uğrunda müharibədə müdafiə etmək istəmədin, indi sənə belə cavab veririk", - o bildirib. **Fenenkonun sözlərinə görə, Roma Əsasnaməsinin ratifikasiyası həm də anti-Azərbaycan addımıdır:** "Ermənistan regionda öz düşmənlərini yaradır. Özünü məhv etməyə gedir. O, sülh istəmir. Qərb Ermənistanın inkişafına deyil, daha çox onun istifadəsinə yönəlib".

Siyasi ekspert Azad Məsiyevin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Ermənistanın bu davranışı təsadüfi deyil: "ABŞ Ermənistan hakimiyyəti üzərindən anti-Rusiya ritorikasını davam etdirir. Vaşinqtondan Paşinyan administrasiyasına hansı təlimat verilsə, onu da yerinə yetirirlər. Bu, erməni xalqının mövqeyi deyil. Sadəcə, Paşinyan Rusiya ilə düşmənçiliyi gücləndirir. Eyni addımları Ukrayna hakimiyyəti də atırdı, hazırda nəticələri göz qabağındadır. Rusiyanın Ermə-

Zaxarova antiterrorordan öncə Rusiya, Aİ və ABŞ rəsmilərinin görüşdüyünü təsdiqlədi

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) Qarabağdakı antiterror tədbirlərinin keçirilməsindən əvvəl İstanbulda Moskva, Brüssel və Vaşinqton rəsmiləri arasında görüşün keçirildiyini təsdiqləyib.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Xİ-in rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova dünən keçirdiyi brifinqdə bildirib.

O, "Politico" nəşrinin "Rusiya, Aİ və ABŞ Qarabağdakı gərginlikdən əvvəl gizli görüş keçirib" məlumatını şərh edərək bunun gizli olmadığını diqqətə çatdırıb. O qeyd edib ki, Qərb ölkələri bu təşəbbüslə çıxış edib və görüş istəyiblər.

Qeyd edək ki, "Politico"-nun məlumatına görə, sentyabrın 17-də, Qarabağdakı lokal antiterror tədbirlərindən iki gün əvvəl İstanbulda yüksək vəzifəli məmurların, yəni Lui Bono, Toivo Klaar və İqor Xovayevin görüşü baş tutub.

Nəşrin iddiasına görə, tərəflər Ermənistandan humanitar yardım daşıyan yük maşınları karvanının Qarabağa buraxılmasını təmin etmək üçün Bakıya təzyiq göstərmək istəyiblər.

Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov da "Politico" nəşrinin məlum yazısına münasibət bildirib. Onun sözlərinə görə, ABŞ, Aİ və Rusiyanın Qarabağla bağlı görüşü ilə bağlı nəşrdə çoxlu qeyri-dəqiqlik və səhvlər var.

"Təmaslar olub, amma yazılan kimi deyil", - Kreml rəsmisi əlavə edib.

tün "qırmızı xətt"i keçmiş oldu.

Rusiya Federasiya Şurasının vitse-spikeri Yuri Vorobyov deyib ki, Ermənistan parlamentinin Roma Statutunu ratifikasiyası Putinə qarşı qeyri-dost addımdır. "Bununla belə, onun sözlərinə görə, sözügedən addım "xalqlar dostluğunu pozmayacaq. Lakin erməni parlamentarilərin qərarı Parlamentlərarası Komissiyanın işi çərçivəsində formalaşmış konstruktiv və inamlı münasibətləri məhv edir", - Vorobyov qeyd edib. "Kreml istəməzdi ki, Vladimir Putin nə vaxtsa Ermənistanı səfərdən imtina etməli olsun". Bunun isə Kremlin rəsmi nümayəndəsi Dmitri Peskov deyib. O, Kremlin Ermənistanın Ro-

Putinin ad gününə belə "hədiyyə" etdi? Bütün bu qızıqdırıcı addımlara Kremlin cavabı nə ola bilər? Avropa Birliyi, ABŞ və Fransadan açıq dəstək alan Paşinyan hakimiyyəti Rusiya qarşısında nə qədər və hara qədər duruş gətirə biləcək? Üstəlik, Paris İrəvanla hərbi texnikanın tədarükünə dair saziş bağlamağa razıdır.

Rusiya Beynəlxalq Əlaqələr Şurasının eksperti Aleksey Fenenko hesab edir ki, bu, İrəvanın Moskvadan qisasıdır, meydana oxuyur: "Ermənistan Rusiya liderinin həbsinə order verən təşkilata açıq şəkildə qoşulduğunu göstərir. Bundan qeyri-dost addımı təşəvvür etmək mümkün deyil. Belə çıxır ki, Putin Ermənistanı gəlsə, ona qarşı təxribat törə-

Politoloq Yevgeni Mixaylov isə çağırış edib ki, diplomatlarımız hərəkətə keçməlidir: "Hələ ki diplomatlarımız. Hiss edirəm ki, sonra işlər hərbi tədbirlər görmək həddinə çatıb". **Mixaylov qeyd edib ki, əks halda, Rusiya yaxınlıqda "daha bir Qərb forpostu" almaq riski ilə üzləşir:** "Roma Əsasnaməsinin ratifikasiyası Ermənistanın ABŞ və AB ilə tərəfdaşlığa sadıq olduğunu göstərir və Rusiyaya qarşı mənfi münasibətini təsdiqləyir. Bu addım faktiki olaraq Rusiya rəsmilərinin Ermənistanı səfər edəcəyi təqdirdə onları həbs etmək hüququ verir. Gələcəkdə Ermənistan hakimiyyəti KTMT və Avrasiya İqtisadi İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatından çıxmaq barədə qərar qəbul edəcək".

nistana isə təzyiq imkanları daha genişdir. İstər iqtisadi, istər siyasi rıçaqları var. Xüsusən də qaz məsələsində Ermənistanın ciddi asılılığı var. Ona görə təsirləri yaxın gələcəkdə görəcəyik".

Politoloq Murad Sadəddinov isə Rusiyanın əvvəldən Ermənistanı xəbərdarlıq etdiyini yada saldı: "Amma erməni tərəfi öz bildiyini etdi. Bu işin arxasında Fransa dayanır. Parlamentin qərarı Rusiya prezidentinə qarşı təhqiramiz addım kimi qiymətləndirilir. Rusiya bütün imkanlardan istifadə edəcək. Hətta hərbi rıçaqlarını da işə sala bilər. Hazırda Gümrü bazasında təlimlər keçirilməsi ilə bağlı qəflətən qərar verilib. Oxşar vəziyyət Gürcüstanla yaşanmışdı. O zaman mal

dövriyyəsi məhdudlaşdırılırdı. İndi İrəvana qarşı tətbiq ediləcək, qazın qiymətində dəyişiklik ola bilər. Rusiyanın müxtəlif yardımları kəsilə bilər. Baxmayaraq ki, Rusiya əvvəlki deyil, zəifləyib, amma kiçik Ermənistanı gücü çatacaq qədər potensialı var".

Professor Qabil Hüseynlinin zənnincə, bu qərarın qəbulu münasibətlərə nöqtə qoymaq deməkdir: "Artıq belə görünür ki, nə müttəfiqlik əlaqələri, nə Ermənistan ərazisində hərbi bazaların saxlanması mümkün olacaq. Üstəlik, Ermənistan Qərbə doğru integrasiyadan da əl çəkməyəcək. Ermənistan ABŞ və Avropa Birliyinə sığınır və Moskva ilə

əks qütbə yer alır, bu isə münasibətlərin ciddi şəkildə gərginləşməsinə səbəb olacaq. Moskvada bəziləri "Ermənistanı dövlət çevrilişi apara bilər" kimi təhdidlər səsləndirir. Bunlar ağlabatan deyil. Ermənistanın özündə də anti-Rusiya əhval-ruhiyyəsi çox güclüdür". **Q.Hüseynli hesab edir ki, Ermənistanı qarşı müxtəlif tələblər qoysa da, konkret addımlar atmağa Moskvanın cəsarəti çatmayacaq:** "Ya beşinci kolondan, ya da revanşistlərdən və Qarabağ klanının üzvlərindən istifadə edilərək Ermənistanı hansısa qarışıqlıq yaradıla bilər".

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Ötən ildən böyük iqtisadiyyatlarda başladılan faiz dərəcələrinin artımı, gözləntilərin əksinə olaraq, global resessiyaya gətirib çıxarmadı. Artıq heç bir analitik mərkəz resessiya ehtimalını ciddi bir risk kimi dəyərləndirmir. Lakin indi diqqətlər global borclanmaya yönəlib. Beynəlxalq Maliyyə İnstitutunun (IIF) hesabatına əsasən dünya üzrə faiz dərəcələrinin artmasına baxmayaraq, global borc 2023-cü ilin ikinci rübündə rekord həddə - 307 trilyon dollara çatıb. Qlobal borc dedikdə bütün ölkələrin hökumətlərinin, banklarının, qeyri-maliyyə korporasiyalarının və ev təsərrüfatlarının borcları nəzərdə tutulur. IIF-in hesablamasına əsasən bu borc 2023-cü ilin birinci yarısında 10 trilyon dollar, son on ildə isə 100 trilyon dollar artıb. Qlobal borcun global ÜDM-ə nisbəti ikinci rübdə 336 faizə yüksəlib. Göstərici iki rüb ardıcıl olaraq artıb, halbuki 2023-cü ilə qədər yeddi rüb azalmışdı.

İnstitut ekspertlərinin fikrincə, bu nisbətin artmasının əsas səbəbi ÜDM-in artım tempinin aşağı düşməsi və inflyasiya olub. Üstəlik, yığılmış borcun 80 faizindən çoxu inkişaf etmiş ölkələrin payına düşür. Göstəricidə ən böyük artım ABŞ, Yaponiya, Böyük Britaniya və Fransada qeydə alınıb. İnkişaf etməkdə olan ölkələr arasında Çin, Hindistan və Braziliya borclarını ən sürətlə artırır.

Ekspertlərə görə, hazırda dünya iqtisadiyyatı üçün əsas təhdid ABŞ, Yaponiya, Britaniya kimi ölkələrin borcundan deyil, Çinin borcundandır. Özü də söhbət Çinin xarici deyil, daxili borcundan gedir.

"Scope Ratings" Avropa Reyting Agentliyinin hesabatına görə, 2027-ci ildə Çinin dövlət borcu ölkə ÜDM-nin 100 faizinə çatacaq. 2010-cu ildə Çin ÜDM-nin 34 faizini təşkil edən dövlət borcu 2019-cu ildə 60 faizə, pandemiya dövründə isə 77 faizə çatıb. Agentlik ekspertləri Çin daşınmaz əmlak və əmək bazarında yaranan problemlərin aradan qaldırılması üçün Pekinin daxili borclanmanı sürətləndirəcəyini gözləyirlər.

Uzun illər boyu Çinin əyalətlərinə daxili borclanmaya getməklə iqtisadiyyata investisiya qoyuluşunu artırmaq sahəsində verilən müstəqillik artıq böyük fəsadlara yol açmaqdadır. Əvvəl ölkə ÜDM-ni 1 yuan artırmaq üçün dövlət 1,5 yuan borclanırdısa, indi bu göstərici 3 yuana qədər artıb. Ölkə daxilində borclanma potensialı artıq tükənmək üzrədir. 2023-cü ilin ikinci yarısında belə borclanma hesabına iqtisadiyyatın dəstəklənməsi sıfır səviyyəyə düşüb.

Pandemiyadan sonra iqtisadiyyatdakı bərpanı sürətləndirmək cəhdləri Çin hökumətinə çox baha başa gəlir. 2022-ci ildə hökumət iqtisadiyyatı dəstəkləmək üçün 1 trilyon yuan - 150 milyard dollara qədər inter-

onları yenidən maliyyələşdirmək, yaxud ləng gedən iqtisadi bərpa prosesini sürətləndirmək üçün iqtisadiyyata əlavə pul intervensiyası etmək imkanları kəskin məhdudlaşıb. Bu isə global iqtisadiyyatın əsas drayverlərindən biri olan Çin iqtisadiyyatında problemlərin dərinləşməsinə gətirib çıxarır.

qalxıbsa, Türkiyədə 26 faizə, Nigeriyada 15 faizə, Meksikada 10 faizə, Braziliyada 11.8 faizə qalxıb. Bu ölkələrdə həm də yüksək inflyasiya əhaliyə mənfi təsir edir. Gözlənilir ki, faizlər yüksəldəndən sonra inflyasiya düşəcək. Bu ola bilər, amma başqa tərəfdən inkişaf etmiş ölkələrin faizlərinin yüksək

İndi faizlər artanda çətinlik çəkəcək. Bu vəziyyətdən qısa müddətdə çıxmaq olar, amma uzun müddətdə gerek dünya ticarəti və istehlakı daha təraz olsun".

Qeyd edək ki, Azərbaycanda dövlət borcunun həddi dünya ortalamasından xeyli aşağıdır. Maliyyə Nazirliyinin məlumatına gö-

ilə müqayisədə 2023-cü ilin ilk 6 ayı üzrə ümumi dövlət borcunun səviyyəsi mütləq ifadədə 584,4 milyon manat və ya 3,8 faiz, ümumi dövlət borcunun ÜDM-ə nisbəti isə 2,9 faiz bəndi artıb.

Maliyyə Nazirliyi orta müddətli dövr ərzində dövlət büdcəsinin gəlir və xərclərinin əhəmiyyətli dərəcədə təmin edilməsi, təkmilləşdirilmiş büdcə qaydası çərçivəsində müəyyən olunmuş meyarların gözlənilməsi, DNF-nin aktivlərinin dayanıqlı səviyyədə saxla-

Çinin dövlət borcu global iqtisadiyyat üçün təhdidə çevrilir

Azərbaycan da borclanmanı artırmaq niyyətindədir - səbəblər

vensiya həyata keçirib. Bu vəsait 2 aya tükənib. Əyalət hökumətləri ötən il ərzində infrastruktur layihələri üçün 4,15 trilyon yuan - 600 milyard dollar borclanmaya gediblər. Yerli hökumətlərin LGFV adlanan borc kağızları vasitəsilə üst-üstə yığılan borcları uzun müddət açıqlanmayıb. Lakin bir neçə il əvvəl onun həcmi müəyyənləşdirmək mexanizmi yaradılıb.

S&P Qlobal Reyting Agentliyinin hesablamalarına əsasən, 2022-ci ilin sonuna Çinin daşınmaz əmlak bazarında və infrastruktur layihələrində ödənməyən borcların həcmi 46 trilyon yuan - 6,5 trilyon dollara çatıb. "Goldman Sachs"-ın hesablamaları isə Çinin ümumi dövlət borcunun 23 trilyon dolları keçdiyini göstərir.

Əgər ABŞ-ın borc kağızlarının alıcıları əsasən ölkə xaricindədirsə, Çində, əksinə, ölkə daxilindədir. Ölkənin daxili borcları o qədər artıb ki, artıq hökumətin

Analitik mərkəzlər bildirirlər ki, Çin hökuməti artıq son 30 ildəki kimi iqtisadiyyatı daxili borclanma hesabına genişləndirə bilmir ki, bu da global iqtisadiyyat üçün ciddi təhdid formalaşdırır.

Maliyyəçi alim, ABŞ Şimali Dakota Universitetinin professoru Fariz Hüseynlinin sözlərinə görə, dünyanın ən böyük iqtisadi gücləri ABŞ, Yaponiya, İngiltərə və Çin getdikcə daha çox borc problemi ilə üzləşir: "Mərkəzi banklar faizləri artırıqca bu borcların faiz yükü də artır. Düzdür, yatırımcılar üçün sərf edir, amma o biri tərəfdən vətəndaş və büdcə üzərində yük artır.

Bu iqtisadi güc ölkələrində faizlər qalxdıqca başqa, əsas da inkişaf etməkdə olan ölkələrin borcunun faizi də sürətlə artır. Məsələn, hazırda ABŞ dövlətinin on illik borc faizi 4.7 faizə, İngiltərədə 4.6 faizə, Almaniya da 3 faizə

olması həm də onların valyutasına marağı artırır və inkişaf etməkdə olan ölkələrin valyutası düşdükcə inflyasiya təzədən artacaq".

Alimin sözlərinə görə, bəzi ölkələrə sərf edir ki, neftin, qazın və taxılın qiyməti qalxsın: "Amma bu, dünyanın qalan hissəsinin xərclərini artırır. Bəzi ölkələr ixrac gücünə güvənir, amma bu da asılıdır başqa ölkələrin satınalma gücünə. Həm də bu böyük natənzarlıq daxilə əlavə problemlər yaradır. Bu risklər özü-özünü bəsləyən mexanizmə çevrilir, risklər artır, faiz artır, dollara yatırım artır, dollar güclənir. Əksi olanda da dollar ucuzlaşır, faizlər azalır, dollarda borclanma daha da artır.

Bütün bunların kökündə dünya ticarət və istehsalındakı qeyri-bərabərliklər yatır. Maliyyə kapitalı da bunu izləyir. Son 30 ildə faizlərin düşməyinə öyrənmiş bir iqtisadi-maliyyə sistemi var.

rə, bu il iyulun 1-nə Azərbaycanın birbaşa xarici dövlət borcu 6 milyard 576,9 milyon ABŞ dolları və ya 2023-cü il üçün proqnozlaşdırılan ÜDM-in 10,0 faizini təşkil edib. Ötən il ərzində cəlb edilən vəsaitlər, yerinə yetirilən əsas borc öhdəlikləri, habelə xarici valyuta məzənnələrində baş vermiş dəyişikliklər nəzərə alınmaqla, 2023-cü ilin 01 iyul tarixinə xarici dövlət borcu ilin əvvəli ilə müqayisədə mütləq ifadədə 116,3 milyon ABŞ dolları və ya 1,7 faiz azalıb.

2023-cü ilin 01 iyul tarixinə daxili dövlət borcu 4 milyard 970,3 milyon manat və ya ÜDM-in 4,5 faizini təşkil edib. 2022-ci ilin sonu ilə müqayisədə daxili dövlət borcunun səviyyəsi mütləq ifadədə 782,1 milyon manat və ya 18,7 faiz artıb. Nazirlik bildirir ki, daxili dövlət borcunun artması dövlət büdcəsi üçün tələb olunan vəsaitin təmin olunması, dövlət borcunun idarə edilməsi strategiyasına uyğun olaraq xarici borcun təcridən əvəzlənməsi məqsədilə xarici dövlət borcu üzrə vaxtı çatan əsas borc ödənişlərinin daxili maliyyə bazarlarında emissiya olunan dövlət qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsindən əldə olunan vəsaitlər hesabına təmin olunması ilə bağlıdır.

Beləliklə, 1 iyula ölkənin dövlət borcunun (xarici və daxili) ümumi məbləği 16 milyard 151,0 milyon manat və ya ÜDM-in 14,5 faizini təşkil edib. 2022-ci ilin sonu

nılması, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yenidənqurma işlərinin, habelə dövlətin əsas funksiyalarının (sosial təminat, səhiyyə, müdafiə, dövlət borcuna xidmət və s.) maliyyələşdirilməsi məqsədilə qeyri-neft/qaz sektorundan əldə olunan gəlirlərin dövlət büdcəsi kəsirini tam təmin etməyə kifayət edəcəyi müddətdə daxili bazarda dövlət qiymətli kağızlarından daha aktiv istifadə etmək niyyətindədir: "Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən müəyyən olunmuş bir sıra prioritet sahələr, o cümlədən, enerji və nəqliyyat sektoru, özünüməşğulluq və sosial müdafiənin gücləndirilməsi, gəmiqayırma zavodunun fəaliyyətinin genişləndirilməsi, su təchizatı və kanalizasiya şəbəkələrinin yenidən qurulması üzrə layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün əməkdaşlıq etdiyimiz beynəlxalq maliyyə institutlarından xarici borcun cəlb edilməsi nəzərdə tutulur".

Nazirlik 2027-ci ilin sonuna xarici dövlət borcunun 5,4 milyard ABŞ dolları və ya ÜDM-in 6,8 faizi həcmində, daxili dövlət borcunun 22,2 milyard manat və ya ÜDM-in 16,4 həcmində qərarlaşacağını gözləyir.

Belə olan halda, 2027-ci ilin sonunda ümumi dövlət borcu 31,4 milyard manat və ya ÜDM-in 23,2 faizi həcmində olacaq ki, bu da dünya üzrə ortalama göstəricidən aşağıdır.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

İtaliyadan ermənilərə 4 milyon avroluq “yardım”

Ekspert: “Ermənilər Qarabağı könüllü tərk edirlər, onların qaçqın, yaxud məcburi köçkün statusu alması mümkün deyil”

Roma hökuməti Qarabağdan könüllü gedən ermənilərə kömək məqsədilə İtaliya Qızıl Xaç Cəmiyyətinə 4 milyon avro ayırıb. Bu barədə İtaliya Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Məlumatla görə, məqsəd Qarabağdan könüllü gedən ermənilərə humanitar yardım göstərmək və dəstək olmaqdır.

Bundan öncə rəsmi İrəvanın yardım üçün Avropa Komissiyasına müraciət etdiyi barədə məlumat verilmişdi.

Maraqlıdır, bu vəsait həqiqətən Qarabağı könüllü tərk edən ermənilərin “ehtiyacları” üçün xərclənəcək, ya bu yardımın arxasında başqa məqsədlər var? Məlumdur ki, ermənilər artıq məcburi köçkün terminini işlətməyə başlayıblar. Lokal antiterror tədbirləri bitər-bitməz ekspertlər deyirdilər ki, onlar Qarabağı kütləvi tərk etməklə gələcəkdə beynəlxalq səviyyədə yardımlardan istifadə edəcəklər. Görünür, proses başlayıb. Sentyabrın 29-da Fransa hökuməti Qarabağdan qayıdan şəxslər üçün Ermənistanə 5 ton “humanitar yardım” göndərüb. ABŞ da humanitar məqsədlə 11,5 milyon dollar vəsait ayıracaq.

Millət vəkili, Azərbaycan-İtaliya parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvü Vüqar Bayramov bildirdi ki, humanitar yardım göstərmək hər dövlətin öz qərarıdır. “Yeni Müsavat” a şərhində millət vəkili vurğuladı ki, İtaliya hər zaman Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyib: “İtaliya hər zaman strateji əməkdaşlıq xəttinə üstünlük verib. Üstəlik, İtaliya Azərbaycanın ticarət dövrində enerji sahəsində əməkdaşlıq var. Dövlətlər Qızıl Xaç vasitəsilə vəsaitin ayrılması və dəstək nümayiş etdirə bilirlər. Azərbaycanın bu məsələyə yanaş-

ması reintegrasiya prosesinin daha yaxından dəstəklənməsi və intensiv şəkildə həyata keçirilməsidir. Azərbaycan etnik ermənilərin reintegrasiyası ilə əlaqədar qeydiyyatla bağlı onlayn portalın istifadəyə verilməsi, güzəştlərin təklif və təbiiq olunması, praktiki olaraq ərzaq, tibb, yanacaq yardımının həyata keçirilməsi istiqamətində intensiv iş aparır. Bu da o deməkdir ki, Azərbaycan Qafqazda dayanıqlı sülhün əldə edilməsində maraqlı ölkədir. Yardımların davamlı olub-olmaması dövlətlərin qərarından asılıdır”.

Beynəlxalq münasibətlər üzrə ekspert Əziz Əlibəyli “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, humanitar yardım məsələsi beynəlxalq fəaliyyət missiyasına aiddir. Ekspert hesab edir ki, bu vəziyyətdən asılıdır: “Elə dövlətlər var ki, vəziyyəti beynəlxalq humanitar hüquq pozuntusu kimi dəyərləndirir və gələcəkdə bunu siyasi təsir aləti kimi istifadə edəcək. İtaliya ilə bağlı bunu demək mümkün deyil. İtaliya dövlət qurumları arasında əlaqələrimiz yüksək səviyyədədir. Digər tərəfdən, İtaliyada müəyyən alt dövlət qurumları ilə erməni lobbisinin əlaqələri yüksək səviyyədədir. Bunu gözərd etmək olmaz. Ermənistanın şişirdilmiş rəqəmlərlə ifadə etdiyi köç-

ona böyük məbləğdə maliyyə dividendləri gətirəcək. Davamlı olaraq vurğuladığımız kimi, ermənilər Qarabağı könüllü tərk edirlər. Bu baxımdan, onların qaçqın yaxud məcburi köçkün statusu alması mümkün deyil. Eyni zamanda onlar Ermənistan pasportu daşıyırlar. Əgər hər hansı açıqlamada “Azərbaycanın fəaliyyəti nəticəsində” ifadəsi işlənirsə, bu, beynəlxalq hüquq pozuntusudur. Azərbaycan ermənilərə humanitar yardım göstərilməsi predmetini yox, onun Azərbaycan üzərindən formalaşdırılması arqumentinə etiraz etməlidir”.

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin (SHAM) sədri Xəyal Bəşirov “Yeni Müsavat”a şərhində qeyd etdi ki, dünyanın aparıcı media qurumları, xüsusilə ermənipərəst seqmentində anti-Azərbaycan məlumatları, dezinformasiya yayılmaqdadır. Politoloq şərhində bildirdi ki, Azərbaycanın keçirdiyi lokal antiterror tədbirlərini kölgə altına salmaq istəyən xüsusilə erməni diaspor və lobbı təşkilatlarının təsiri altında qüvvələr Azərbaycanın atdığı addımları müxtəlif istiqamətlərdə yozmağa çalışırlar: “İtaliya və Azərbaycan arasında münasibətlərdə son illərdə müsbət dinamika müşahidə olunur. İtaliya Azərbaycanın haqlı

mövqeyini daim dəstəkləyib. Hətta Ermənistanın Azərbaycana qarşı mina terroru ilə bağlı beynəlxalq hüquq çərçivəsində təsir göstərilməsi ilə bağlı İtaliya parlamenti münasibət bildirmişdi. İtaliya XİN-in bu addımı ermənipərəst qüvvələrin yaydıqları məlumatlarla bağlı ola bilər. Düşünürəm ki, qaçqın və ya məcburi köçkün statusu olmayan şəxslərin Azərbaycanı tərk etməsi ilə bağlı şounun yaradılması, onlara yardım edilməsi qəbul edilmişdir. Bu, həm beynəlxalq hüquqa, həm dövlətlərarası münasibətlərə ziddir. Hesab edirəm ki, İtaliya XİN tərəfindən bu yanlışın aradan qaldırılması üçün addım atılacaq. O ki qaldı digər dövlətlərə, fikrimcə, Fransa kimi ermənipərəst dövlətlər bu məsələdə daha çox canfəşanlıq edə bilərlər. Bununla da Azərbaycana qarşı səfərbərliyin təşkil edilməsinə nail olmağa çalışacaqlar. Hər bir halda dünyada mütləq əksəriyyət Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləyir. Yardımların insanlara aidiyyəti yoxdur. Bu yardımlar Ermənistan və idarəetməni həyata keçirən qüvvələr üçündür. “Hayastan” fonduna zəmanında 100 milyon ABŞ dolları məbləğində yardım edilmişdi. Sonradan məlum oldu ki, vəsait mənimsənilib”.

Politoloq Qarabağı

“Ermənistanın Roma Statutunu qəbul etməsi Rusiyadan uzaqlaşma tendensiyasının bir hissəsidir”

Ermənistanın Roma Statutunu qəbul etməsi Rusiyadan uzaqlaşma tendensiyasının bir hissəsidir.

APA xəbər verir ki, bunu Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Sergey Ryabkov TASS-a müsahibəsində bildirib.

Ryabkov qeyd edib ki, Ermənistan hökuməti tərəfindən Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin (BCM) Roma Statutunun qəbul edilməsi bu ölkənin Rusiyadan uzaqlaşma istiqamətində siyasətinin ümumi tendensiyasının bir hissəsidir və əmin olduğunu bildirib ki, tarix hər şeyi öz yerinə qoyacaq:

“Ermənistan hökumətinin uzaqlarda özünə bəzi himayədarlar axtarmaq və kimlərsə xoşuna gəlmək istəyi xalqlarımız arasında əsrlər boyu formalaşmış nadir tarixi dostluq və qarşılıqlı anlaşma bağlarını qıra bilməz”, - deyə XİN rəsmisi əlavə edib.

Qeyd edək ki, dünən Ermənistan parlamenti Rusiya prezidenti Vladimir Putinin həbsinə əsas verən Roma Statutunu ratifikasiya edib.

Xatırladaq ki, 2004-cü ildə ratifikasiya prosesi dayandırılmışdı. Həmin ilin avqustunda Konstitusiya Məhkəməsi Roma Statutunun o dövrdə qüvvədə olan Ermənistan Konstitusiyasına zidd olduğunu bildirib. 2005 və 2015-ci ilin dekabrında Əsas Qanunda islahatlar aparılıb və 2020-ci il müharibəsindən sonra Ermənistanın Roma Statutunun qəbul etməsi gündəmə gəlib.

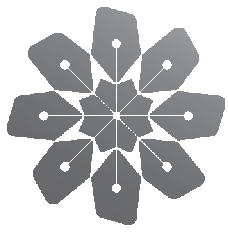
Kreml isə Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Rusiya prezidenti Vladimir Putinə qarşı “qeyri-qanuni göstərişləri” fonunda İrəvanın Roma Statutuna qoşulmaq planlarını qəbul edilməz hesab edir.

Ermənistan rəsmiləri isə bəyan edirlər ki, ratifikasiya Rusiyaya qarşı yönəlməyib və İrəvan mövcud vəziyyətlə bağlı Moskvaya müvafiq təkliflər göndərüb.

könüllü tərk edən ermənilərin qaçqın, yaxud məcburi köçkün statusu almaq cəhdlərini belə şərh etdi: “Qarabağı tərk edən ermənilərə qaçqın, yaxud məcburi köçkün statusu verilməz. Məcburi köçkün beynəlxalq termin kimi dövlətin yürütdüyü siyasət, təzyiqlər, təqiblər nəticəsində dövlətin hüddudları çərçivəsində bir ərazidən digər əraziyə köçmək məcburiyyətində qalan şəxsə deyilir. Qaçqın da beynəlxalq termindir, təqibədi, təzyiqədi dövlət siyasəti nəticəsində ölkə ərazisini tərk etmək məcburiyyətində qalan vətəndaşlara aid edilir. Qarabağı tərk edən ermənilərdə Azərbaycan pasportu yoxdur. Bir sözlə, ermənilərin Azərbaycan ərazisini təzyiq altında tərk etmək istəməsinin Azərbaycanın siyasəti ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Əksinə, dövlətimiz

ermənilərə Qarabağda qala biləcəklərinə dair çağırışlar edir. Azərbaycan erməni icması ilə görüşlər təşkil edir, artıq 3 görüş keçirilib. Bu görüşlərdə Azərbaycan vətəndaşlığı qəbul edəcək şəxslərin hüquqlarının təminatı ilə bağlı öhdəliklər götürdüyünü bəyan edib. Bununla bağlı Prezident Administrasiyası məlumat yayıb. Azərbaycan Qarabağda yaşayacaq insanların təməl hüquqlarını özündə ehtiva edən hüquqi, idarəetmə, sosial, iqtisadi və başqa sahələr üzrə operativ müzakirələr keçirir. Hüquqi dövlət olduğumuz üçün hər bir şəxsin ölkə ərazisində yaşamaq və yaxud ölkəni tərk etmək hüququ var. Əgər qanunvericiliyə zidd heç nə yoxdursa, dövlət heç bir maneə yaratmır”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Dərs ilinin başlanması məktəblərdəki bufetlərdə uşaqlar üçün təhlükələrin artması deməkdir. Yəni də məşəyi bilinməyən pəraşkilər, kökələr, çipslər, şirniyyatlar... Uşaqlar məktəbdə mədələrini lazımsız qidalarla doldurduqları üçün evə tox və zərərli qidalanma ilə dönlürlər. Bəs bundan çıxış yolu nədir? Yanlış və zərərli qidalanma uşaqların orqanizmində öz təsirini necə göstərir?

Qida Təhlükəsizliyi İnstitutundan verilən məlumata görə, uşaqlarda piylənmə hazırda geniş yayılan, ciddi sağlamlıq problemlərindən biridir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) artıq çəki və piylənməni sağlamlıq üçün risk yaranan anormal və ya həddindən artıq yağ yığılması hesab edir. Artıq çəkili uşaqlarda yetkinlik yaşlarında diabet və ürək-damar xəstəlikləri müşahidə edilir. Hətta artıq çəkili uşaqlarda astma tezliyinin daha yüksək olduğu da müəyyən edilib.

Piylənməyə bir çox faktorlar səbəb ola bilər. Onların arasında həddindən artıq və qeyri-düzgün qidalanma ilə yanaşı, fiziki aktivliyin az olması daha geniş yayılmış amildir. Belə ki, qəbul edilən qida payının verdiyi enerji sərf edilən enerjiden çox olduqda piylənməyə yol açır. Ona görə də uşaqlarda sağlam verişləri inkişaf etdirmək, xüsusən də onlara zövq verən fiziki aktivliyi yüksəltmək vacibdir və bunun üçün hamılıqla dəstək və fəal olmaq lazımdır.

Uşaqlarda piylənməyə yol açan səbəblərdən biri də yemək verişlərindəki dəyişikliklərdir. Nizamsız yemək fasilələri, eləcə də yüksək enerjili, yağ, şəkər, duz tərkibli qəlyanaltılar, unlu qənnadı məmu-

latları, fastfood və digər ayaqüstü yeməklər uşaqların sağlamlıq səviyyəsinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir. Çünki yüksək kalori tərkibinə baxmayaraq, ayaqüstü qidalar orqanizmin sağlamlığını dəstəkləmək və tələbatını ödəmək üçün faydalı deyil. Bu tip qidalar qeyri-sağlam qidalar hesab edilir və bilavasitə piylənmənin yaranma səbəblərindəndir. Uşaqları "asılı vəziyyətə" salan bu tip qidalar soyuq qazlı sularla birlikdə istehlak edilən zaman sağlamlıq üçün daha ciddi fəsadlara yol açır. Qida qəbulu ilə bağlı verişlərin dəyişməsi meyvə-tərəvəz istehlakının da azalmasına səbəb olur. Ayaqüstü yeməklərə meyillilik uşaqların fiziki və əqli sağlamlığı üçün olduqca vacib olan səhər yeməyini tədricən əvəz etməyə başlayır. Mütəxəssislərin fikrincə isə səhər yeməyi günün ən vacib qidasıdır. Çünki sağlam səhər yeməyi gün boyu uşaqların sərf edəcəyi enerjini artırır. Eyni zamanda balanslı səhər yeməyi beyinin işini gücləndirir, yaddaş və düşünmə qabiliyyətini yaxşılaşdırır, biliyin qavranılmasına da kömək edir. Qeyd edək ki, qeyri-sağlam qidalanma, həyat tərzindən başqa genetik faktorlar və hormonlar da uşaqlarda piylənməyə yol açır.

bilər. Səmərelə qidalanmanın ən vacib şərtlərindən biri də qida qəbulları arasındakı fasilələnin gözlənməsidir. Qidanın yaxşı cəynənməsi də şərtidir. Bu tələblərə riayət olunmayan uşaqlarda həzm prosesi pozulur, orqanizmdə bir çox patoloji dəyişikliklərin yaranması üçün zəmin yaranır. Uşaqların qidalanması ilə bağlı vacib amillərdən biri də maye qəbuludur. Onların suya olan tələbatı daha çoxdur. Buna görə də uşaqlar gün ərzində kifayət qədər su və maye qəbul etməlidir. Piylənmə riskindən qorumaq üçün uşaqların gündəlik qida rasionunda isti duru yeməklərin, meyvə-tərəvəzin olması da şərtidir. Uşaqların qidalanmasında yaşı, fiziki yüklənməsi, əqli gərginliyi və digər amillər mütləq nəzərə alınmalıdır.

Çipsə meyl edən uşağın mədəsində nələr baş verir?
Qablaşdırılmış qida istehlakının son illərdə sürətlə artması ilə, tərkibində qatqılar olan məhsulların başda piylənmə olmaqla, bir çox xəstəliyə yol açdığı bildirilir. Mütəxəssislər uşaq və gənclərin tez-tez yedi-yi çips kimi qablaşdırılmış qidaların zərərliyinə də diqqət çəkiblər. **Daxili xəstəliklər üzrə həkim-mütəxəssis Derya Arğın emala məruz qalmış qidaların istehlakının yaratdığı problemlər haqqında da məlumat verib:** "Xüsusilə böyümə və inkişaf dövründə olan uşaqlarda çips istehlakı olduqca geniş yayılıb. Bu uşaqların daimi olaraq çips yemələri həm onların inkişafına mənfi təsir edir, həm də gələcəkdə onların piylənməsinə səbəb olur. Nəhayət, çips dediyimiz şey xalis formada yağdan ibarətdir. Bir il mütləq olaraq çips yeyən uşaq təxminən doqquz kilo çəki alır. Çips istehlakı diabet, yüksək təzyiq, ürək-damar xəstəlikləri və insult kimi xəstəliklərin riskini artırır. Tədqiqatlar göstərir ki, sonsuzluğun demensiya və Altsheymer ilə güclü əlaqəsi var. Bu səbəbdən uşaq vaxtından çips yemək yetkinlik dövründə ciddi xəstə-

liklərə səbəb ola bilər".
Həkim-mütəxəssis deyib ki, çipslərin tərkibində çoxlu karbohidrat olduğu üçün çips yedikdə o, qanda şəkərin səviyyəsinin qəfil yüksəlməsinə, sonra isə azalmasına səbəb ola bilər: "Buna hipoglikemiya deyilir. Bu hal təkrarlanan aclıq hissi yaradır və insanın daim yemək istəməsinə səbəb olur. Valideynlərə demək istəyirəm ki, əgər uşaqların gələcəkdə metabolik xəstəliklər, şəkərli diabet, təzyiq, ürək-damar xəstəlikləri, demensiya kimi problemlərlə üzləşməsinə istəmərlərsə, mütləq olaraq onları çipsdən uzaq tutmalıdırlar. Marketdən paketləşdirilmiş çips almaq əvəzinə, öz-özünə sağlam qəlyanaltılar hazırlaya bilərlər".
Məktəb bufetlərində nələr qadağan olunub?
Bir neçə il əvvəl Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi ilə birgə 53 ümumtəhsil müəssisəsində monitorinqlər apardı. Çox təəssüf ol-

sun ki, həmin monitorinqin nəticəsi o qədər də ürəkəcan olmadı, bir çox neqativ hallar ortaya çıxdı. Ancaq ən əsas problem məktəb bufetlərində Nazirlər Kabinetinin hazırladığı siyahıya əsasən qidaların olmaması idi. Yəni nəzərdə tutulmuş siyahıda orta ümumtəhsil müəssisələrində 16 adda qidanın qadağası və iasə qaydalarına riayət edilməsi ilə bağlı bəyanata zidd olaraq, məktəbdə satışı qadağan olunmuş ərzaq və içki məmulatları aşkara çıxarılıb.
Qanunla sosiska, kolbasa, yumurta, süd məmulatları qadağan olunub. Yuxarıda qeyd etdiyimiz 53 məktəbdə aşkarlanan pozuntu Bakı şəhəri üzrə məktəblərdə keçirilib. Bəzi orta məktəblərdə qadağan olunmuş qidalar, vaxtı keçmiş məhsullar, yaxud da cipsi kimi zərərli qidalar məktəblilərə satılır. Məsələn, çips yeyən şagirdin beyinin dərs prosesinə fokuslanma bilməsi mümkün deyil. Bu gün məktəb bufetlərində satılan qidalar təkə fiziki sağlamlıq üçün deyil, həm də zehni sağlamlıq üçün nəzərdə tutulur.
Məsələn, tərkibində ət olan pəraşki və digər məhsullar ona görə qadağan olunur ki, onlar qanın hərəkət mexanizminə çox ciddi təsir göstərir. Qan dövranı düzgün getməyən şagird dərsə adaptasiya ola bilmir. Bu gün dünya məktəblərində bu hallara ciddi riayət edilir. Orta ümumtəhsil məktəblərində isə meyvə və meyvə şirələrinin satışının artırılması arzu ediləndir.

sun ki, həmin monitorinqin nəticəsi o qədər də ürəkəcan olmadı, bir çox neqativ hallar ortaya çıxdı. Ancaq ən əsas problem məktəb bufetlərində Nazirlər Kabinetinin hazırladığı siyahıya əsasən qidaların olmaması idi. Yəni nəzərdə tutulmuş siyahıda orta ümumtəhsil müəssisələrində 16 adda qidanın qadağası və iasə qaydalarına riayət edilməsi ilə bağlı bəyanata zidd olaraq, məktəbdə satışı qadağan olunmuş ərzaq və içki məmulatları aşkara çıxarılıb.

Qanunla sosiska, kolbasa, yumurta, süd məmulatları qadağan olunub. Yuxarıda qeyd etdiyimiz 53 məktəbdə aşkarlanan pozuntu Bakı şəhəri üzrə məktəblərdə keçirilib. Bəzi orta məktəblərdə qadağan olunmuş qidalar, vaxtı keçmiş məhsullar, yaxud da cipsi kimi zərərli qidalar məktəblilərə satılır. Məsələn, çips yeyən şagirdin beyinin dərs prosesinə fokuslanma bilməsi mümkün deyil. Bu gün məktəb bufetlərində satılan qidalar təkə fiziki sağlamlıq üçün deyil, həm də zehni sağlamlıq üçün nəzərdə tutulur.

Məsələn, tərkibində ət olan pəraşki və digər məhsullar ona görə qadağan olunur ki, onlar qanın hərəkət mexanizminə çox ciddi təsir göstərir. Qan dövranı düzgün getməyən şagird dərsə adaptasiya ola bilmir. Bu gün dünya məktəblərində bu hallara ciddi riayət edilir. Orta ümumtəhsil məktəblərində isə meyvə və meyvə şirələrinin satışının artırılması arzu ediləndir.

Uşaq və gənclər

YENİ ÜSAVAT
N 178 (8314) 5 oktyabr 2023

Uşaqların mədəsi məktəbdə niyə "zibillənir"? Məktəb bufetlərində yer alan ziyanlı qidalar

Dünyanın ən bahalı 7 rəsm əsəri

Rəsm əsərlərinin estetik dəyəri pulla ölçülə bilməz. Buna baxmayaraq, gözəl sənət əsərlərinə müəyyən bir qiymət təyin olunur.

Musavat.com dünyanın ən bahalı 7 rəsm əsərinin siyahısını təqdim edir:

1. "Mona Liza" - 970 milyon dollar.

Leonardo da Vinçinin yaratdığı "Mona Liza" 970 milyon dollarla dünyanın ən bahalı rəsm əsəridir.

Əsər 1804-cü ildən Parisdəki Luvr muzeyində sərgilənir. Potensial alıcılardan qanunla qorunan bu şah əsərin qiyməti 1962-ci ildə inflyasiyaya uyğunlaşdırılmış sığorta qiymətləndirməsi ilə müəyyən edilib. Lakin əsərin dəqiq dəyərini ölçmək mümkün deyil.

2. "Salvator Mundi" - 450,3 milyon dollar.

Leonardo da Vinçinin digər əsəri olan "Salvator Mundi" 450,3 milyon dollar dəyərindədir. Bu əsərin sa-

hibi Bədr bin Abdullah Əl Səuddur. 2 əsr ərzində itmiş əsər 2005-ci ildə zədələnmiş və bərpaya ehtiyacı olduğu halda aşkar edilib. 2017-ci ildə rəsm "Christi-

e's New-York" auksionunda satılıb.

3. "Mübadilə" - 300 Milyon Dollar.

Nyu-Yorklu rəssam Villem de Kuningin "Mübadilə"

əsəri 300 milyon dollar dəyərindədir. Abstrakt ekspressionist əsər 2015-ci ildə Kenneth C. Griffinə satılıb. Əsər hazırda Çikaqo İncəsənət İnstitutunda sərgilənir.

4. "The Card Players" - 250 milyon dollar.

Qətər Dövləti Pol Sezannın 250 milyon dollarlıq "The Card Players" əsərinin sahibidir. Müasir incəsənətin atası kimi tanınan Pol Sezannın əsəri 2011-ci ildə Qətər kral ailəsi tərəfindən satın alınıb.

5. "Nafea Faa Ipoipo" - 210 milyon dollar.

Pol Qogenin "Nafea Faa Ipoipo" adlı 2010 milyon dollarlıq əsəri də Qətər dövlətinə məxsusdur. 1892-ci ildə ortaya çıxan post-impressionist əsər onilliklər ərzində Bazeldəki "Kunstmuseum"da nümayiş etdirildikdən sonra

2015-ci ildə Şeyx Əl-Mayassa bint Həməd Əl-Tani tərəfindən alınıb.

6. "Nömrə 17A" - 200 milyon dollar.

Cekson Pollokun "Nömrə 17A" tablosu 2015-ci ilin sentyabrında Kenneth C. Griffinə 200 milyon dollara satılıb. Əsər hazırda Çikaqo İncəsənət İnstitutunda nümayiş etdirilir.

7. "Wasserschlangen II" - 183,8 milyon dollar.

Qustav Klimtin "Wasserschlangen II" əsəri İv Buvey tərəfindən rusiyalı milyarder Dmitri Ribolovlevə 183,8 milyon dollara satılıb. Lakin ortada dələduzluq iddiası ilə rəsmi satış üçün hüquqi mübarizə başlayıb. Klimtin bu əsəri İkinci Dünya müharibəsi zamanı nasistlər tərəfindən oğurlanıb və 2013-cü ildə yenidən ortaya çıxıb.

□ Musavat.com

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində ölkədə tikinti maqnatı, “Şərurlu İsfəndiyar” kimi tanınan İsfəndiyar Axundova qarşı dələduzluq edən Rəşad Həsənovun məhkəmə prosesi keçirilib.

Məlumatla görə, hakim Novruz Kərimovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxs vəsatət qaldırıb. O bildirib ki, 2016-cı ildən İsfəndiyar Axundova məxsus “Şəhur” MTK-da komendant işləyib: “5 il orada komendant işləmişəm. Son vaxtlar başladılar məni hədələməyə. Dedilər ki, guya mən “Şəhur” MTK-dan 600 min manata yaxın pul mənimləmişəm. Dəfələrlə İsfəndiyar müəllimlə görüşmüşəm, ona borcum olmadığını bildirmişəm. Sonradan o mənim maşınımı da əlimdən aldı. Öz adamlarını hər dəfə üstümə göndərüb, hədə-qorxu gəlib. İsfəndiyar vergidən yayınmaq üçün mənim kimi insanlara tələ

“Şərurlu İsfəndiyar”a 1 milyon manat “atıblar”?

qurur, istifadə edir. Xahiş edərdim, məhkəmə işi düzgün araşdırsın”.

Prokuror bildirib ki, təqsirləndirilən şəxs İsfəndiyar Axundovla üzləşməsə də, hər şeyi etiraf edib və pul mənimləmişini boynuna alıb.

Təqsirləndirilən şəxs isə qeyd edib ki, həmin vaxt onu hədələyiblər, məcburiyyətdən hər şeyi boynuna alıb.

Hakim bildirib ki, “Şəhur” MTK tərəfindən Rəşad Həsənova verilən pulun məbləği, əvəzində təqsirləndirilən şəxsin həmin pulun müqabilində nə qədər iş görməsi barədə məhkəməyə arayış təqdim edilsin.

Proses noyabrın 1-də davam etdiriləcək.

Xatırladaq ki, Rəşad Həsənov Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci maddəsi (Dələduzluq - külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə) ilə təqsirləndirilib.

İttihamla görə, o, “Şəhur” MTK-da işlədiyi dövrdə şirkətin 20 nəfər əməkdaşına qarşı 1 milyon manata yaxın dələduzluq edib.

□ News24.az

Ana qızının nömrəsini gənc oğlana verdi, atası isə...

Qohum olmaq istədilər, düşmən oldular

Bakının Xəzər rayonunda Elxan sevdiyi qızın atası Vüqarı (adları şərti verilib - red.) bıçaqlayıb.

Hadisə ötən il avqustun 11-də Xəzər rayonu, Binə qəsəbəsi, Südcülük Sovxozunda baş verib.

Elxan Vüqarın yetkinlik yaşına çatmayan qızını ona verməkdən imtinasını bəhanə gətirib və onun ünvanına nalayiq ifadələr işlədib. Daha sonra bıçaqla ona xəsarət yetirib.

İstintaq orqanı tərəfindən Elxanın barəsində Cinayət Məcəlləsinin 126.2.4 (ümumi təhlükəli üsulla, xuliqanlıq niyyəti ilə qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma) və 221.3-cü (silahdan və ya silah qismində istifadə edilən əşyalardan istifadə edilməklə törədilməsi zərər çəkmiş şəxsə zor tətbiq olunması ilə, yaxud özgecni əmlakının məhv edilməsi və ya zədələnməsi ilə müşayiət olunan xuliqanlıq törətmək) maddələri ilə ittiham elan edilib.

Cinayət işi üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində ifadə verən Elxan ittiham üzrə özünü təqsirli bilib. O bildirib ki, MMC-də avtokar sürücüsü işləyib: “İş yerində Nigarla tanış oldum. Nigar qızı Əslinin nömresini mənə verdi. İki həftə sonra Əsli ilə yazışmağa başladım.

Nigar qızını dəfələrlə mənimlə görüşə getirirdi. Üçümüz oturaraq söhbət edirdik.

Əsli ilə tək görüşəndə də, sadəcə, söhbət edirdik”.

Təqsirləndirilən şəxsin sözlərinə görə, mayın 18-də atası Əslinin evinə elçiliyə gedib və “həri”sini alıblar: “Oktyabr ayına artıq nişan olacağını planlaşdırdıq. İyun ayının 29-da Əslinin atası Vüqar mənə öz evlərinə çağırırdı və qohumlarının toyuna dəvət etdi. Qurban bayramına yaxın evimizə getdim. Anam, yeznəngil Əslilə qurban payı gətirdi. Vüqar mənə borcu olduğunu deyirdi. Ona görə də Vüqara dəfələrlə pul verdim. Müxtəlif vaxtlarda 50, 100, 400 manat vermişəm. Məndən başqa Vüqarın öz qonşusuna da 400 manat borcu olub. O, vəziyyətinin pis olduğunu deyərək məndən pul is-

təyirdi”.

Təqsirləndirilən şəxs qeyd edib ki, onun Əsli ilə xasiyyətləri uyğun gəlməyib: “Bunu Əslinin valideynləri də bilirdi. Bunu görə Əslinin atası dedi ki, Əslini rayona apar, sənə öyrəşsin. Mən Vüqara hazırda üzərimdə pul olmadığını, ayın 10-da apara biləcəyimi dedim. Amma ayın 10-da onların fikri dəyişdi. Artıq qızı mənə vermək istəmirdilər.

Mən də Vüqara dedim ki, sənə nə vermişəm qaytar, Əsliyə verdiklərim qalsın, halal xoşu olsun. Pulları geri istəyəndə, dedi ki, hansı yolla gəlmişdinsə, yaxşı yol, verəcəyi bir şey yoxdur. Vüqargildən getdikdən sonra telefonumun Əslinin evində qaldığını gördüm. Zəng etdim ki, telefonu-

nu qaytarsın. Lakin zənglərimi açmadılar. Vüqar sonra başqa nömrədən zəng etdi və dedi ki, gəlib telefonu götür. Yaxınlıqda olan “Al market”ə girdim və oradan bıçaq aldım.

Evin qarşısına çatanda Vüqarın yoldaşı Nigarı gördüm. Nigar mənə heyətə çağıraraq danışmaq istədiyini, bu işlərin belə olmasını arzulamadığını dedi. Mən isə artıq bu münasibəti istəmədiyimi, uçurumda olduğumu bildirdim. Nigardan Vüqarla danışaraq öz haqqımı almağıma kömək etməsini istədim”.

Elxan deyib ki, daha sonra Vüqar qaça-qaça üstünə gəlib və ciyninə nəsə atıb: “Anamı söydüyünə görə 7-8 nəfərlə üstümə gələrək mənə döydükləri üçün ona tə-

ləf bıçağı atdım. Bıçaq Vüqarın bədənində hara dəydi bilmədim.

Birinci Vüqar mənə vurdu. Üstümə 5-6 nəfər tökülüşdülər, mənə təkildilər. Nigar da mənə daş atırdı. Daşlardan biri gözümə dəydi. Başqa nəhiyələrimdən də vurdular. Onların qonşuları da heyətdə idi. Hava qaralmışdı və hər kəs çölə çıxmışdı. Küçə dar olduğu üçün hamı bizi görürdü”.

İş üzrə zərərçəkmiş Vüqarın sözlərinə görə, təxminən hadisədən 3 ay əvvəl təqsirləndirilən Elxanın ailəsi onlara elçiliyə gəlib: “Qızım həddi-buluğa çatmadığı üçün razı olmadıq. 18 yaş tamamlandıqdan sonra qismət olarsa, Elxanla ailə qura biləcəklərini dedim. Elxanın valideynləri o vaxta qədər gözləyəcəklərini söylədilər. Hətta bu məsələyə görə valideynləri bir neçə dəfə bizə gəlib-gediblər”.

Zərərçəkmiş deyib ki, Elxanın borcla bağlı dedikləri yalandır: “Mən Elxandan yalnız birçə dəfə maşın baxmağa gedəndə 50 manat borc pul almışam.

Avqustun 11-də Elxanı heyətimizdə gördüm. O, qızımı oğurlamaq istəyirdi. Ucadan nalayiq ifadələr işlətdiyini eşitdim. Elxanı sakitləşdirməyə çalışdım. O, üzərimə gələrək mənə hücum çəkdi, mən isə badalaq atdım. Elxan yerə yıxılanda sifətinə yumruq zərbəsi vurdum, məndən əl çəkəməsi üçün ciynindən dişlədim. Elxan yerə yıxıldı”.

Vüqar qeyd edib ki, daha sonra Daxili İşlər Nazirliyinin 102 xidmətinə zəng edib və polis çağırıb: “Amma Elxan cəld tərپənərək şalvarındakı bıçağı çıxardı. Sifətimə 2 dəfə bıçaqla zərbə en-

dirdi. Həmçinin sağ ayağımın arxa bud nahiyəsinə bir dəfə bıçaqla vurdu. Bu zərbələrdən huşumu itirdim və gözüümü açıqda xəstəxanada idim”.

Zərərçəkmiş şəxs bildirib ki, elçiliklə bağlı şəkillərin hamısı montajdır: “Elxanın valideynləri elçilik üçün evimizə gəldikdə evlənməklərinə razılıq verdikimiz üçün deyil, qonaq olduqları üçün onlara süfrə açmışıq. Hadisədən sonra Elxanın atası mənə Moskva şəhərindən zəng etdi. Dedi ki, onların Elxan adlı oğlu yoxdur, tutulur tutulsun. Mən Elxanın ciynindən dişləmişəm və gözüünün altından yumruqla vurmuşam”.

Bu cinayət işinə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində baxılıb. Məhkəmənin hökmü ilə Elxan 8 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Hökmədən narazı qalan Elxanın vəkili tərəfindən apelyasiya şikayəti verilib. Vəkil Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmünün ləğv edilməsini, müdafiə etdiyi şəxsin əməlini Cinayət Məcəlləsinin 130.1-ci (zəruri müdafiə həddini aşmaqla qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma) maddəsinə tövsiyə edilməsini, həmin maddədə nəzərdə tutulmuş qaydada cərimə cəzasına məhkum edilməsini istəyib.

Şikayət araşdırılması üçün Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə göndərilib. Şikayəti araşdıran hakim heyəti sonda qərar elan edib.

Məhkəmə müdafiəçi tərəfindən verilən şikayəti təmin etməyib. Amma birinci instansiya məhkəməsinin çıxardığı hökmün sərt olması nəzərə alınb və Elxanın barəsində olan cəza dəyişdirilib. Onun cəzası 7 ilə endirilib.

□ Teleqraf.com

MÜSAVAT

Son səhifə

N 178 (8314) 5 oktyabr 2023

Oktyabr

Aqressiv xərcəngin ilk simptomları aşkarlandı

Həkimlər mədəaltı vəzi xərcəngini onkologiyanın ən aqressiv növlərindən biri hesab edirlər. “Xəstəlik sürətlə inkişaf edən və müalicəsi çətin olan kimi təsnif edilir”, - deyərək onkoloq və cərrah İvan Karasyov xəbərdarlıq edib. “Bu orqanın sıradan çıxması insan orqanizmindəki iki nəhəng sistemi - həzm və hormonal sistemləri dərhal sarsıdacaq”, - deyərək həkim bildirib. Qarın nahiyəsində (adətən mədəaltı vəzinin yanında yerləşən nahiyədə) ağrılara diqqətli olmaq lazımdır.

Onkologiya zamanı narahatlıq insanın üfqi bir mövqe tutduğu anda küreyə yayılı və güclənə bilər. Vəziyyətin yeməkdən sonra pisləşmə ehtimalı da var. Belə halda ağır sindromu oturan anda o qədər də nəzərə çarpmır. Bir çox insanlar uzun müddət mədəaltı vəzi xərcəngini fəqərəarası disk xəstəlikləri ilə qarışdırırlar. Mədəaltı vəzi zədələnməsi adətən dərinin və göz qışasının sarılığı ilə özünü büruzə verir. Onkoloq Karasyov qeyd edir ki, sarıqlıq mədəaltı vəzin başındakı şişin əlaməti ola bilər.

Barselonada 140 illik tikinti başa çatmaq üzrədir

İspaniyanın Barselona şəhərindəki məşhur Müqəddəs Ailə Bazilikasının beş mərkəzi qülləsinin tikintisi nəhayət tamamlandı. 1882-ci ildə başlanan kilsənin tikintisi 2026-cı ildə - altıncı və sonuncu mərkəzi qüllənin tikintisi tamamlandıqdan sonra başa çatacaq.

Fransanı gənələr bürüyüb - parlament xüsusi qanun hazırlayır

Fransanın müvafiq nazirliklərinin nümayəndələri tezliklə 2024-cü il Olimpiya Oyunları ərəfəsində ölkədə gənələrin yayılması problemi ilə bağlı iclas keçirəcəklər. Bunu Fransanın baş naziri Elizabet Born deyib. “Biz bu istiqamətdə fəaliyyətimizi davam etdirmək və işimizi gücləndirmək əzmindəyik. Yaxın günlərdə müvafiq nazirlərlə görüş keçiriləcək. Biz həşəratların təsirinə məruz qalmış insanları müəyyən etmək, onlara kömək göstərmək və lazımı bölgələri dezinfeksiya etmək, ümumiyyətlə, problemin uzunmüddətli həll yollarını tapmağa çalışırıq”, - deyərək Nazirlər Kabinetinin rəhbəri Fransa Milli Assambleyasının (parlamentin aşağı palatası) iclasında çıxışı zamanı bildirib.

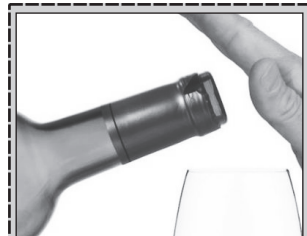
Montenegroda onlarla insan günlərdir “yerindən qalxa bilmir”

Balkan ölkəsi olan Monteneqronun Niksic şəhəri yaxınlığında yerləşən Brezna Etno kəndində ölkənin yumuristik ənənələrindən olan uzunmüddətli yatmaqla bağlı müsabiqə 46 gündür davam edir. Avqustun 18-də Montenegroda 21 iştirakçı ilə başlayan müsabiqədə indiyə qədər yerindən qalxmamağı bacaran 3 nəfər 1000 avroluq mükafat və “Ən tənbel vətəndaş” adını almaq uğrunda mübarizə aparır.

Bu il 12-ci dəfə keçirilən qərribə müsabiqədə 46-cı gündə qədəm qoyan iştirakçılar 1080 saati geridə qoyublar. Müsabiqə qaydalarına əsasən, iştirakçıların yuxuya getmələrinə, yemək-ichmək ehtiyaclarını ödəmələrinə, kitab oxumalarına və telefondan istifadə etmələrinə icazə verildiyi halda, ayağa qalxmaları qayda pozuntusu hesab olunur. Rəqiblər hər 8 saatdan bir şəxsi ehtiyaclarını qarşılaya bilirlər.

Öz növbəsində, deputatlar gənələrin yayılmasına qarşı mübarizəyə həsr olunmuş qanun layihəsini dekabrda müzakirəyə təqdim etmək niyyətindədirlər. Qanun layihəsində zərərvericilərə qarşı mübarizənin, xüsusən də aztəminatlı vətəndaşların yaşadığı sosial evlərdə ödənişli təşkilatı təklif olunacaq.

Spirtili içkilər yuxunun keyfiyyətinə təsir edir

Rusiyalı somnoloq Natalya Belozerovanın araşdırmasına görə, yuxugətirici kimi böyük dozada spirtili içki içmək yuxunu dayaz və narahat edir. Belozerova insanların yuxusuzluğun qarşısını almaq üçün spirtili içkilərdən istifadə etməməyə çağırıb. Çünki spirt yuxunun pozulmasının mümkün səbəblərindən biridir.

“Tünd içkilər həqiqətən yuxuya getmə prosesini sürətləndirə bilər. Lakin böyük dozalarda istehlak edildikdə, yuxunun keyfiyyətinin pisləşməsi qaçılmazdır. Belə hallarda yuxu səthi olur və insan yuxudan tez-tez oyanır”, - deyərək qeyd edib. Eyni zamanda Belozerova spirtin təsirinin çox fərdi olduğunu və istifadə şəraitindən asılı olduğunu vurğulayıb. Əgər insan çox əsəbidirsə, spirtili içki qəbul etdikdən sonra o, daha da əsəbiləşə bilər ki, bu da yuxu problemlərini gücləndirəcək.

Bunları bilirsinizmi?

- * Normadan çox yemək yeyən insanların eşitmə qabiliyyəti zəifləyir.
- * Meşə yanğınları yoxuş istiqamətində daha sürətli yayılır.
- * Uşaqların bahar fəslində daha sürətlə böyüdüyü sübuta yetirilib.
- * Nə qədər qərribə olsa da, eskimoslar soyuducuları yeməklərin donmaması üçün istifadə edir.
- * “Ketçup” əvvəllər dərman kimi istifadə edilib.
- * İtaliya bayrağının dizaynını Napoleon Bonapart hazırlayıb.
- * Soyuq otaqda yatan insanların pis yuxu görmə ehtimalı digərlərinə nisbətən daha çoxdur.
- * Dış çöpləri yanlış istifadə nəticəsində amerikalıların boğulmasına ən çox səbəb olan vasitədir.
- * Ən uzun barmaqdakı dımaq ən sürətli, ən qısa barmaqdakı isə ən yavaş tempə uzanır.
- * Koalalar, primatlar və insanlar özələrinə xas barmaq izi olan yeganə canlılardır.
- * Kağız parçalarından Yer üzündə ilk dəfə Çində istifadə edilib.
- * İnsanlar anadan bədənələrində 300 ədəd sümükə doğulur. Yetkinlik dövrünə çatdıqca isə sümüklərin sayı 206-a qədər azalır.
- * Telefonu icad edən Aleksandr Qraham Bell həyat yoldaşı və anası ilə heç vaxt telefonla danışa bilməyib. Çünki onların ikisi də anadangəlmə kar olub.
- * İnsan səhər yuxudan ayıldıqda boyu standart ölçüdən 1 sm artıq olur.
- * Kosmosa qaldırılacaq hər 1 kilo çəki üçün sərf olunan yanacaq miqdarı 530 litrdir.

Şotlandiyalı qadın iş yerindən oğurladığı pulları dəbdəbəli həyat üçün xərcləyib

Şotlandiyada qadın iş yerində 1,8 milyon ABŞ dolları oğurladığı üçün həbs edilib. O, bu pulları bahalı alış-verişə və dəbdəbəli həyat tərzinə sürmək üçün xərcləyib. Mediada yayılan məlumatlara görə, 55 yaşlı Kolin Mürhed 6 il iş yerindən pul oğurlayıb və bu pulları istirahət, avtomobil və bahalı əşyalar almağa xərcləyib. Şotlandiyalı qadının cinayət sxemi aşkarlandıqda o, həmkarına məktub yazaraq etdiyi əməl barədə məlumat verib.

“Xahiş edirəm, mənim haqqımda pis düşünmə”, - deyərək məktubun mətnində deyilir. Kollin məhkəmədə günahını etiraf edib və şirkətin pullarını köçürdüyü saxta hesablar yaratdığını bildirib. Qadının peşman olmasını nəzərə alaraq məhkəmə onu 3 il 4 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edib. “Əvvəllər o, qanuna tabe olan bir vətəndaş olub”, - deyərək məhkəmədə qadının vəkili bildirib.

Bundan əlavə, Kolin şirkət sahiblərindən üzr istəyib. Bildirilir ki, Mürhedin qanunsuz əldə etdiyi bütün əmlak müsadirə olunacaq.

Hindistanda mindən çox insan evləndiyi üçün həbs edilib

Hindistanın şimal-şərqindəki Assam əyalətində polis azyaşlılarla evlənmək və uşaq toyları təşkil etməkdə ittiham olunan 1039 nəfəri həbs edib. Məlumatlara görə, həbslər 1929-cu ildə qəbul edilmiş Uşaq Nikahını Məhdudlaşdırma Aktının pozulmasına qarşı aparılan kampaniyanın bir hissəsidir. Bildirilir ki, yetkinlik yaşına çatmayanların nikahı və uşaq toylarında şübhəli bilinərək həbs edilənlərin sayı arta bilər. Qeyd olunur ki, Assam ştatında uşaq nikahı qanununu pozduqları üçün son 5 ildə 3907 nəfər həbs edilib, onlardan 3319-u uşaqlara qarşı cinsi zorakılıqda ittiham olunub. Həbs olunanlar arasında uşaqların toylarında iştirak edən keşişlər də var.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Məsvat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 2598
Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500